

STICHTING NATIONAAL MUSEUM VAN WERELDCULTUREN

VERANTWOORDING 2023

Inhoudsopgave

BESTUURSVERSLAG	3
Directieverslag	3
Verslag Raad van Toezicht.....	18
Prestatiegegevens ten behoeve van het Amsterdams Fonds voor de Kunst.....	22
JAARREKENING 2023	24
Balans per 31 december 2023	25
Categoriale exploitatierekening over 2023.....	26
<u>Toelichting</u>	
Categoriale en functionele exploitatierekening 2023	27
Kasstroomoverzicht 2023.....	28
Grondslagen voor de financiële verslaggeving	29
Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling	30
Toelichting op de balans per 31 december 2023.....	35
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	45
Toelichting op de categoriale exploitatierekening over 2023	46
Toelichting op de functionele exploitatierekening over 2023	55
OVERIGE GEGEVENS	57
CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	58

DIRECTIEVERSLAG 2023

Het Nationaal Museum van Wereldculturen (NMVW), gevestigd te Leiden op de Steenstraat 1, is een stichting met als doel huidige en toekomstige generaties inzicht te geven in de geschiedenis en ontwikkeling van niet-westerse culturen. De drie musea die samen het NMVW vormen, Wereldmuseum Amsterdam, Wereldmuseum Berg en Wereldmuseum Leiden, zijn musea over de wereld in verbinding, die willen inspireren tot meer wereldburgerschap en daarmee bijdragen aan een gelijkwaardigere, rechtvaardigere en leefbare wereld. Sinds 1 mei 2017 is het Wereldmuseum Rotterdam als partner verbonden aan het NMVW op basis van een in een samenwerkingsovereenkomst vastgelegde personele unie op het gebied van bestuur, management en toezicht. De twee stichtingen delen naast de collectie ook dezelfde missie.

De jaarrekening 2023 van de Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen volgt de door het ministerie van OCW voorgeschreven methodiek, vastgelegd in het 'Handboek Verantwoording Instellingen Erfgoedwetsubsidies 2021-2024', kortweg het 'handboek'.

Algemeen beleid 2023

In maart lanceerden we één nieuwe naam voor de drie musea: Wereldmuseum. De naamswijziging en daarbij behorende nieuwe merkidentiteit die in oktober werd uitgerold markeren de nieuwe koers van het museum. Met "Wereld" in onze naam benadrukken we welke rol we met het museum willen vervullen in het museumlandschap, maar ook in de maatschappij, zowel nationaal als internationaal. Een nieuwe rol, en misschien wel urgenter dan ooit. Op elke locatie, met elke tentoonstelling en elke publicatie, met elk publieksprogramma en elk onderzoek, én met elk educatief aanbod willen wij inspireren tot wereldburgerschap, en zo bijdragen leveren aan een gelijkwaardige en rechtvaardige wereld. Deze missie drukt onze overtuiging uit dat een beter begrip van de geschiedenis en de wereld om ons heen ons helpt bij het creëren van een betere toekomst voor iedereen. Juist omdat we ontstaan zijn in een Europese koloniale context, kiezen we voor deze urgente rol.

Het Wereldmuseum is een museum over de wereld in verbinding. De naam neemt afstand van bepaald taalgebruik, in navolging van de publicatie Word Matter (2018) en markeert eens te meer dat de 3 rijksmusea + het Wereldmuseum Rotterdam als 1 organisatie functioneren. 1 naam, 1 missie, 4 locaties.

In Wereldmuseum Leiden ondertekende demissionair staatssecretaris Uslu (Cultuur en media) op 10 juli de eigendomsoverdracht van vier objectgroepen aan de staat Indonesië. Het gaat om objecten uit de Pita Maha-collectie, de zogenoemde Lombokschat, de Kris van Klungkung en vier Singosari-beelden. Herkomstonderzoek vindt plaats anticiperend op restitutieverzoeken uit Sri Lanka, Benin, Niger, Indonesië. Naar aanleiding van een restitutieclaim van menselijke resten en met oog op toekomstig landelijk beleid inventariseert NMVW op verzoek van OC&W omgang met menselijke resten in collecties in musea (Pressing Matters) en werken we als sector ook aan een inleiding die de complexiteit uiteenzet.

Op verschillende locaties werd aandacht besteed aan het herdenkingsjaar Slavernijverleden en Keti Koti vieringen, waaronder Keti Koti junior in Amsterdam.

Veel aandacht ging dit jaar uit naar Wereldmuseum Berg en Dal, waar onze organisatie zich dit jaar geconfronteerd zag met een ingrijpende verandering als gevolg van de huuropzegging door de Congregatie van de Heilige Geest. In een poging de ontstane onrust en frictie te beperken is na een zorgvuldige afweging van de belangen voor de organisatie, het personeel en het publiek, besloten Wereldmuseum Berg en Dal vervroegd te sluiten per 27 november 2023.

Helaas moesten wij constateren dat ook dit jaar het bezoekersaantal het niveau van voor de Corona-pandemie nog niet heeft bereikt. In Wereldmuseum Leiden ontvingen we 107.623 bezoekers (2022: 93.464 bezoekers), in Wereldmuseum Berg en Dal waren dat (tot en met 26 november) 53.058 bezoekers (2022: 41.202 bezoekers) en in Wereldmuseum Amsterdam 149.780 bezoekers (2022: 133.710 bezoekers). Met een totaal van 310.461 fysieke bezoekers is dat 74% van het bezoekersaantal in het pre-corona "normjaar" 2019 (418.750) en een toename van 16% ten opzichte van 2022 (268.376).

Met ingang van 1 januari 2023 maakten wij de overstap naar een nieuw softwarepakket voor de financiële, salaris- en personele administratie. Voor dit bedrijf kritische project startten de teams Financiën en P&O al in 2022 met een intensieve transitievoorbereiding. Gedurende het gehele jaar vonden er verder verfijningen en aanpassingen plaats, en ook in 2024 zal dit nog het geval zijn. Hiermee verwachten wij weer berekend te zijn op de komende 10 jaar.

In aanloop naar de visitatie en het nieuwe activiteitenplan, organiseerde het museum in het najaar zogeheten Strategische sessies waarbij Directie en MT in gesprek gingen met medewerkers over beleidsonderwerpen. In voorbereiding hierop werden een aantal visiedocumenten opgesteld over het profiel en de toekomst van het museum, over samenwerking en over diversiteit.

De nominatie voor de Museumprijs in Oktober was een opsteker in een verder roerig jaar.

Financiële positie

Het jaar 2023 is afgesloten met een negatief resultaat na bestemming van € 1.609.632,-, waar een negatief resultaat na bestemming van € 1.200.000,- was begroot. Het negatieve resultaat is onttrokken aan de algemene reserve.

De belangrijkste oorzaken voor het negatieve resultaat betreffen de gestegen energielasten, de bezoekcijfers die nog niet op het niveau zijn van voor de Coronapandemie en de vorming van een reorganisatievoorziening in verband met de sluiting van Wereldmuseum Berg en Dal.

De algemene reserve bedraagt hierdoor per ultimo 2023 € 2.404.804,-. Deze omvang bevindt zich nu aan de onderzijde van de bandbreedte waartussen het vrije vermogen (algemene reserve) zich zou moeten bevinden. We hebben deze bandbreedte vastgesteld bij een interne analyse naar de streefhoogte van het vrije vermogen. Hierbij is rekening gehouden met organisatierisico's, sectorvergelijking en de financieringsfunctie van dit vermogen.

De solvabiliteit van het NMVW is 0,29 en de liquiditeit komt per ultimo 2023 uit op 4,99. Deze cijfers geven een solide financiële positie weer. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat een aanzienlijk deel van het vermogen, te weten € 5.026.255,-, is ondergebracht in bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen met geoordeelde bestemming.

Met betrekking tot het Liefkesfonds kan nog gemeld worden dat het legaat waaruit dit fonds is gevormd deels in de vorm van een effectenportefeuille aan het museum werd overgedragen. Een positief beleggingsresultaat komt ten goede aan het bestemmingsfonds, net als een eventueel negatief resultaat ten laste van dit bestemmingsfonds zou komen. Het fonds staat in dat opzicht dan ook buiten de exploitatie van het museum en het museum loopt geen risico's die de algemene reserve zouden kunnen belasten. Het museum hanteert een defensief beleggingsprofiel. In 2023 was er een positief resultaat van € 85.972,-.

Ten aanzien van de omvang van de liquide middelen dient opgemerkt te worden dat dit vooral samenhangt met de ontvangen gelden voor de huisvesting in Leiden. Hiervoor is een voorziening gevormd alsmede een langlopende schuld opgenomen.

De vergaande bestuurlijke samenwerking met het Wereldmuseum Rotterdam vertaalt zich in een financiële relatie tussen de beide stichtingen. Immers, kernpunt van de samenwerking is de dienstverlening vanuit het NMVW aan het Wereldmuseum, die is gebaseerd op de in 2017 aangegane samenwerkingsovereenkomst. In deze samenwerkingsovereenkomst zijn de specifieke functies aangegeven die in het kader van de samenwerking ook werkzaam zullen zijn voor het Wereldmuseum. Dit betreft met name het management, enkele ondersteunende functies, de conservatoren en het online-team. Voor elke functie is een percentage van de loonkosten afgesproken dat door NMVW wordt doorbelast aan het Wereldmuseum.

Wereldmuseum Berg en Dal (v.h. Afrika Museum) en WereldLAB

Begin 2020 ontvingen wij van Congregatie van de Heilige geest, de verhuurder van de locatie waar het Wereldmuseum Berg en Dal is gevestigd, het bericht dat de per 1 januari 2018 hernieuwd afgesloten huurovereenkomst niet zou worden verlengd. De verhuurder kon niet instemmen met de toekomst die wij voor het (toen nog) Afrika Museum voor ogen hadden en besloot, door middel van een huuropzegging, de exploitatie van het museum in Berg en Dal op de wijze waarop NMVW dit wilde doen vanaf 2025 niet langer mogelijk te maken. Dit betekent dat wij de locatie uiterlijk 31 december 20224 moeten verlaten.

Deze ontwikkelingen en daarmee de gevolgen die zij hebben voor onze bedrijfsvoeringen en onze personele organisatie op deze locatie hebben ons doen besluiten om het museum per 27 november 2023 voor publiek te sluiten.

Helaas kon dit besluit pas bevestigd worden na een instemmend oordeel van de kantonrechter bij een kort geding, door de verhuurder aangespannen om de publiekssluiting te voorkomen.

Het besluit voor deze vervroegde sluiting had een tweeledig doel.

- Het toekomstbestendig maken van het NMVW in zijn geheel, passend bij de missie en visie van het museum, en de hedendaagse manier van presenteren van de collectie waarbij afstand gedaan wordt van het exotisme en van "ver weg" doorvoeren op alle locaties van het NMVW.
- Het maken van een duidelijke keuze en het bieden van helderheid bij goed werkgeverschap en de medewerkers in staat stellen om zichzelf, en met behulp van het NMVW, te oriënteren op hun toekomst.

Van 14 tot en met 26 november stelden wij alle belangstellenden in de gelegenheid om nog één keer – gratis – een bezoek te brengen aan het museum. In die 2 weken maakten 7.570 bezoekers gebruik van deze gelegenheid.

Er wachten ons in 2024 nog 2 verdere door de verhuurder aangespannen rechtsgedingen, betreffende de oplevering van gebouwen, terreinen en collectie per einde huurperiode.

Op 12 september kwamen wij met de vakbonden een sociaal plan overeen, dat de medewerkers die ten gevolge van de reorganisatie boventallig worden en hun dienstverband zien eindigen zal faciliteren bij de overgang naar ander werk. Het sociaal plan werd op 1 december 2023 van kracht en beslaat nog heel 2024. Tot die tijd zullen de werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor (de voorbereiding op) de ontmanteling van gebouwen en terreinen, de afvloeiing van de medewerkers en de opstart van het nieuw te ontwikkelen WereldLab in Nijmegen op de locatie worden voortgezet.

Het NMVW heeft de intentie uitgesproken om na het eindigen van de huur op de huidige museumlocatie aanwezig te blijven in de regio. Er is een onderzoek gedaan naar de mogelijke vormen en locaties, waarbij gekozen is om via een tijdelijke vorm naar een permanente vorm toe te werken in Nijmegen. Dit voornemen krijgt vorm met de start van het WereldLAB, dat de basis met onderzoeken voor een permanente, toekomstbestendige aanwezigheid van het NMVW in het oosten van het land, nu beoogd in Nijmegen.

Het WereldLAB heeft de volgende primaire doelstellingen.

- te ontdekken hoe het Wereldmuseum haar missie in de regio het beste kan realiseren;
- te ontdekken welke vorm een nieuwe locatie moet aannemen om haar missie te bereiken;
- te onderzoeken wie de primaire stakeholders zijn;
- de meest innovatieve vormen voor een nieuw etnografisch museum te onderzoeken.

Belangrijk is dat het WereldLAB ook een belangrijke representatieve rol zal vervullen om de zichtbaarheid van het Wereldmuseum als belangrijke, nationale, culturele partner voor de regio uit te breiden.

Het WereldLAB zal in het tweede kwartaal van 2024 van start gaan en wij trekken voor deze onderzoeksperiode vooralsnog 2 jaar uit.

Continuïteit

Met de wijziging van de *Regeling beheer Rijkscollectie en subsidiëring van museale instellingen* met een wettelijke taak vervalt de verplichting om iedere vier jaar een subsidieaanvraag in te dienen. Met deze wijziging is de continuïteit van het NMVW vanaf 1 januari 2021 verder verstevigd.

Maar 2023 stelde ons wel voor wat financiële uitdagingen.

We werden onverminderd geconfronteerd met grote kostenverhogingen voor de inkoop van energie, materialen en diensten. Met een realisatie CHECK% van de pre-corona bezoekersaantallen bleven ook de inkomsten uit entree, museumwinkels en museumcafé achter en per 1 januari 2023 werd een nieuwe museum cao van kracht, met aanzienlijke indexeringen en daarmee gevolgen voor de personele lasten. In verband met de sluiting van Wereldmuseum Berg en Dal en het ten behoeve van deze reorganisatie overeengekomen Sociaal Plan, dat door de vervroegde publiekssluiting per 27 november al in 2023 van kracht werd, kwam een voorzienbaar deel van de aan de afvloeiing van boventallig personeel verbonden kosten ten laste van het jaar 2023, hetgeen extra druk gaf op de begroting.

Bij het vaststellen van de jaarbegroting, de activiteitenplannen en de personele formatie en gedurende het begrotingsjaar houden wij continu de vinger aan de pols en sturen bij waar nodig en waar mogelijk, waardoor wij steeds in staat zijn om onze (financiële) planning flexibel te houden en onze activiteiten en personele inzet mee te laten bewegen met de wijzigingen.

Organisatiestructuur

De interne organisatiestructuur en het personeelsbestand zijn afgestemd op de omvang van de activiteiten van het museum. Per ultimo 2023 hadden 241 personen een arbeidsovereenkomst bij het NMVW (2022: 237) met een omvang van 154 fte (2022: 139,1 fte).

De principes van integrale samenwerking, projectmatig werken en zelforganiserende teams vormen hierbij een belangrijke basis.

NMVW beschikt met een algemeen en een inhoudelijk directeur over een 2-hoofdige directie en heeft een management team van 5 leden, die gezamenlijk en vormgegeven in 5 sectoren, alle disciplines van de organisatie vertegenwoordigen.

Begroting 2024

Op 14 december 2023 werd de begroting voor het jaar 2024 door de Raad van Toezicht geaccordeerd. Hierna wordt de begroting op hoofdlijnen weergegeven:

Bedragen (x € 1000,-)			
Totaal eigen inkomsten	€	5.136	
Totaal structureel subsidie OCW	€	22.721	
Totaal structureel gemeente	€	244	
Incidentele publieke subsidies	€	946	
Totale Baten		€	29.047
Personeelslasten	€	12.595	
Huisvestingslasten	€	10.488	
Afschrijvingen	€	1.525	
Aankopen	€	80	
Overige lasten	€	6.573	
Totale Lasten		€	31.261
Saldo gewone bedrijfsuitoefening		€	-2.214
Saldo rentebaten/ -lasten		€	300
Resultaatbestemming		€	1.914
Resultaat na bestemming		€	0

Vooruitblik 2024

Voor het jaar 2024 worden over het algemeen geen bijzondere ontwikkelingen voorzien die zouden kunnen ingrijpen op de continuïteit of de beheersing van de organisatie.

Met de reorganisatie van enkele jaren geleden en het aantreden van het tweehoofdige bestuur in 2022 is de organisatiestructuur en de bijbehorende personele organisatie voltooid en passend.

Onze onderzoeksagenda zal de komende jaren onverminderd de werkzaamheden en samenwerkingen rondom dekolonisatie, herkomstonderzoek en restitutie bevatten en een verder herstel van de bezoekerijfers en een gezonde financiële positie en weerstandvermogen houden eveneens onze aandacht. Voor 2024 worden geen uitzonderlijke investeringen verwacht, maar wij bereiden ons wel gedegen voor op de mogelijke investeringsimplicaties als gevolg van 2 grotere ontwikkelingen die nu in de onderzoekfase zijn: de realisatie van een nieuw collectiegebouw en de voortzetting van de aanwezigheid van NMVW in het oosten van het land, na de sluiting van Wereldmuseum Berg en Dal.

Een kwalitatieve beschrijving van de verrichte activiteiten 2023

Tentoonstellingen

Wereldmuseum Amsterdam

In de tentoonstelling *Onze koloniale erfenis* in Amsterdam toonden we de Nederlandse koloniale geschiedenis en aanwezigheid in Indonesië, Suriname, Curaçao, Sint Maarten en nog meer landen. De tentoonstelling liet zien hoe kolonialisme de wereld van nu mede heeft gevormd en hoe mensen kolonialisme doorstonden, probeerden hun eigen levens te creëren, in opstand kwamen en de baas probeerden te blijven over hun eigen leven.

De tentoonstelling *Plastic Crush* liet de verschillende manieren zien waarop ons leven is doordrongen van dit materiaal. Universele en lokale verhalen, objecten uit de collectie, hedendaagse kunst en plastic iconen boden een breder perspectief en inspireerden tot een duurzamere toekomst.

In de doe-tentoonstelling *Sabi Suriname* kwamen kinderen en families veel te weten over Suriname en hoe Suriname met Nederland en de wereld is verbonden. Van maandag t/m vrijdag deden scholen mee met een onderwijsprogramma – in het weekend en vakanties boden we publieksprogramma's.

De semipermanente opstelling *Things That Matter* toonde belangrijke voorwerpen van grote, persoonlijke betekenis die tegelijkertijd nauw verbonden zijn met maatschappelijke onderwerpen van vandaag, zoals migratie en afkomst. Aan de hand van tien vragen waren objecten uit de museumcollectie te zien waarbij iemand – uit Nederland en ver daarbuiten – een persoonlijk verhaal deelt.

Tijdens Internationale vrouwendag op 8 maart 2023 opende de Amsterdamse wethouder voor cultuur Touria Meliani ten overstaan van zo'n 600 genodigden met een persoonlijk verhaal de nieuwe tentoonstelling *Diva's: bezieling en beleving in Arabische muziek en cinema* in Amsterdam.

Diva's (overgenomen uit Parijs van Institut du Monde Arabe) gaat over de wereldwijde artistieke en maatschappelijke impact van vrouwelijke iconen zoals Umm Kulthum, Asmahan, Warda en Fairuz. De tentoonstelling vertelde over de levens en carrières van deze artiesten.

Hun muziek en films verbinden nog altijd mensen over de hele wereld met elkaar. Om te laten zien dat dit ook in Nederland leeft, werden o.m. een interviewreeks en een silent disco toegevoegd.

Op donderdag 20 april 2023 opende in Amsterdam *Someone is getting rich* met een inhoudelijk middagprogramma en sloot daarmee letterlijk en figuurlijk aan bij *Onze Koloniale Erfenis*. Deze expo gaf ruimte aan 17 kunstenaars die zichtbaar maakten hoe kolonialisme aan de wieg staat van het mondiale financiële systeem. Met fotografie, video, performance, sculpturen, tekeningen en tapijtwerk – samengesteld door gastconservator Carrie Pilto – gaven zij hun kritische visie. Soms scherp en confronterend, andere keren indirect of speels. Amsterdam was bij uitstek een geschikte locatie: veel financiële innovaties ontstonden in deze stad, die in de 17de, 18de en 19de eeuw een grootmacht was op dit gebied, mede dankzij de slavenhandel.

Wereldmuseum Leiden

In Leiden was - naast de vaste opstelling - het hele jaar de familie-tentoonstelling de *DierenAcademie* te zien. De tentoonstelling toonde voorwerpen en verhalen van mensen voor wie het dier onderdeel van hun cultuur is en gaf daarmee ook de band van wederzijdse afhankelijkheid en respect weer. Kinderen ervaarden hoe natuur en cultuur bij elkaar horen en hoe mens en dier kunnen samenleven: van Groenland tot Australië, van Bolivia tot Nigeria. In aansluiting programmeerden we diverse programma's, zoals bv familielecturen (bv *Zit je lekker in mijn vel* - over luipaardprint in de mode), workshops en rondleidingen. Op 22 oktober 2023 sloten we de *DierenAkademie* feestelijk af met een vol programma en meer dan 1.000 bezoekers.

Wereldmuseum Berg en Dal

In Berg en Dal lieten we met de semipermanente tentoonstelling *Inspirerend Afrika* het hedendaagse Afrika zien met een blik op het verleden en de toekomst. Bezoekers zagen de diversiteit, dynamiek en complexiteit van dit continent: van onafhankelijkheidsbewegingen, migratie, handelscontacten met Nederland en wereldbeschouwingen tot aan populaire cultuur, kunst en design.

Op donderdag 29 juni 2023 vond in Berg en Dal de officiële opening plaats van twee tentoonstellingen: *In Schitterend Licht*, gemaakt met werk uit de collectie moderne en hedendaagse kunst in samenwerking met gastcurator Azu Nwagbogu, en *INTRMNTN*, Victor Gama's muzikale speeltuin. Een interactieve zomerexpositie voor alle leeftijden met muziekinstrumenten en geluidsinstallaties waar componist en ontwerper Victor Gama tradities en hedendaagse technologie laat samenkomen.

Op zondag 26 november was Wereldmuseum Berg en Dal voor de laatste maal geopend voor publiek.

Educatie en Randprogrammering

Wereldmuseum Amsterdam

In aansluiting op de semi-permanente tentoonstelling *Onze Koloniale Erfenis* in Amsterdam waren er diverse publieksprogramma's.

Op 3 februari werd het nieuwe boek *Je mag ook niets meer zeggen* van Mounir Samuel met een levendig programma gelanceerd. Het boek is een blauwdruk voor inclusiever taalgebruik. Dat het een hot topic is bleek wel uit de enorme belangstelling voor het boek en het programma. Zo'n 300 deelnemers vanuit bedrijfsleven, overheid en cultuur kregen daarbij tal van praktische mogelijkheden aangereikt voor een divers-vaardige toekomst.

In Amsterdam stond juni met tal van activiteiten in het teken van de Ketu Koti maand, zoals met een *Ongemakkelijk Gesprek* op zondag 18 juni over de waarde van excuses, een Ketu Koti Kinderherdenking op vrijdag 23 juni en de jaarlijkse Ketu Koti Lezing door de bekende Britse historicus David Olusoga op woensdag 28 juni, georganiseerd i.s.m. met NiNsee. Deze was met 300 tickets en daarnaast speciaal genodigden uitverkocht en is ook live gestreamd en opgenomen.

Dit jaar presenteerden wij ook de serie *Dichter bij Onze Koloniale Erfenis*: een reeks poëtische interventies door dichters, schrijvers en spoken word artiesten rondom de tentoonstelling, i.s.m. Beyond Walls en Read My World. Op 31 augustus was er een besloten bijeenkomst rond de online lancering van de filmreeks. De intieme publieksprogramma's vormen namelijk ook een serie shortfilms waarin zowel de performances als

de confrontatie en dialoog met publiek werd vastgelegd. De filmreeks bestaat uit *Veerkracht & Verzet* met Joshua Timisela, *Voorouders* met Manuwi C. Tokai, *Thuis voelen* met Kevin Groen, *Taal* met Nisrine Mbarki. Op 16 september vervolgden we de programmaserie met Zaïre Krieger, daarna volgden Dalilla Hermans en Robinson & Julia Jouwe. In totaal komen er 8 afleveringen.

Op zondag 15 oktober was er in Amsterdam een volgend *Ongemakkelijk Gesprek* uit de gesprekkenreeks, en wel over zogenaamde safe spaces. Het gesprek ging over het gegeven dat bij elke vorm van insluiting ook uitsluiting op de loer ligt. Zorgen zulke veilige havens voor de broodnodige support of juist voor meer verdeeldheid en houden zij een inclusievere samenleving tegen?

Op 4 november stonden onze deuren wijd open voor de *Museumnacht* in Amsterdam. We presenteerden een uitgebreid programma rond *Diva's*. Bezoekers konden genieten van de zang van Karima El Fillali onder begeleiding van het Amsterdams Andalusisch Orkest, rondleidingen volgen, luisteren naar verhalen over de revolutionaire kracht van diva's, eigen divavaardigheden trainen bij de workshops *Act like a diva* of *Walk like a diva*. En de nacht afsluiten op de swingende klanken van Palestina Robotica.

Op 23 november 2023 lanceerden wij de podcast *Iemands kind*. Wat is het verhaal achter een foto? Fabian Saphu ging op zoek n.a.v. een zwart-wit foto van een klein Indisch of Moluks kind in een lange, lege hal (te zien in *Onze Koloniale Erfenis*). Hij legde zijn tweeënhalf jaar durende zoektocht vast in een verhalende podcastserie – deze werd toegelicht in het publieksprogramma waar verschillende mensen aan het woord kwamen: Jeftha Pattikawa, senior onderzoeker Nationaal Archief, Griselda Molemans, onderzoeksjournalist, Digna Poelman, bokstrainer en -coach, Leon Kempees, systemisch coach en danser en kunstenaar Markus Sacharias.

Verder boden we het hele jaar specials bij *Sabi Suriname*, bijvoorbeeld in het kader van *Feest-wereldwijd* (Keti Koti en de *Dag van de Inheemsen*). Ook organiseerden we *Kookzondagen*; “zo leerzaam, informatief, leuk en vooral heel lekker!” en *Filmzondagen* rond *Kinderen van Mavungu* en *Vertelzondagen* waar Ivan Cudogham de Anansi-verhalen nieuw leven in blies.

Wereldmuseum Leiden

Wereldmuseum Leiden stond op 12, 19 en 26 maart helemaal in het teken van de Japanse kersenbloesem, de periode waarin ook de kersenvormen in onze museumtuin volop in bloei staan. Onder de noemer *Hanami-festival* waren er diverse activiteiten, workshops en lezingen over hanami, oftewel ‘bloesemkijken’ in het Japans.

Daarnaast sprong de *Museumnacht* op zaterdag 3 juni eruit met het Dilemma-Doolhof en diverse workshops en museumtours en het jaarlijkse *Maori Weekend* op 24 en 25 juni 2023 met programmering over de cultuur van de oorspronkelijke bewoners van Nieuw-Zeeland.

In juli volgde Leiden met een herdenking in de tuin i.s.m. Comité 30 juni/1 juli Leiden en Stichting Songs of Freedom. De herdenking werd ondersteund door het NiNsee, het Mondriaanfonds en de Gemeente Leiden. Het programma omvatte diverse toespraken (onder meer van de burgemeester van Leiden), een voordracht van Zoë van de Kerkhof, een kranslegging en een korte lezing door Thomas Polimé en Jobun Polimé.

Wereldmuseum Berg en Dal

In Berg en Dal vond op zaterdag 17 juni het laatste *Keti Koti Festival* op deze locatie plaats. We boden een afwisselend programma met Untold & Black Harmony en de Winti muziek- en dansvoorstelling *Mama Aisa*, optredens van de Ronald Snijders band, Atlantic Crossing Ensemble, Grupo Kimina met een mix van traditionele Afro-Curaçaose muziek en dans, een seminar *Black Heritage* over moderne vormen van Black Culture, een programma i.s.m. NiNsee: *Revival of the ancestors* met twee lezingen en een samenwerking met stichting Saam met optredens van Nadine Robertus (Spoken Word), Rienaysa Lamp-Antonia (Zang en Spoken Word), Kelyanne Poulina (Dans – Muzik di zumbi), David Paulus (traditionele klederdracht Caribisch Nederland), Roxanne Llewellyn (maramentu di lensu – vouwkunst hoofddoeken), CaRiNg4U dancegroup en YAWALÚ (Traditionele Curaçaose muziek), Claudine Laclé (Nanzi verhalenvertelster). Daarnaast diverse workshops en rondleidingen en natuurlijk de markt.

In Berg en Dal presenteerden we tijdens de zomer zes weken lang de *Muziekszomer* rond de muziektentoonstelling *INTRMNTN* van Victor Gama. Er waren diverse muziekoptredens, zoals het buitenconcert *We were not there* van Reijseger, Fraantje en Sylla met een verbinding tussen Jazz, Afrikaanse liederen en moderne/klassieke muziek en het vertelconcert *Tula Leeft* door Izaline Calister, Thijs Borsten en Vernon Chatlein. Voor families en kinderen was er in de zomer ook voldoende te doen. We boden bij *INTRMNTN* bijna dagelijks workshops muziek & instrumenten maken.

Op 25 en 26 november was het laatste publiekswEEKEND in Berg en Dal. Ruim 2.500 bezoekers namen op deze beide dagen een kijkje in het binnen- en buitenmuseum, deden mee aan een van de workshops of genoten van een van de twee afscheidsconcerten door Lamin Kuyateh.

Onderwijsaanbod

Onderwijs is een van de belangrijkste manieren om wereldburgerschap te stimuleren.

In 2023 waren onze educatieve programma's succesvol. In Berg en Dal ontvingen we tot aan de sluiting bijna 6.000 leerlingen, in Leiden meer dan 15.000 en in Amsterdam waren er meer dan 36.000 deelnemers. Totaal dus zo'n 57.000 leerlingen.

In Leiden ging dit jaar Sprekend Erfgoed van start; een project waarin taallessen aangeboden worden aan nieuwe Nederlanders en laaggeletterden. De cursisten maken via de museumcollectie op een laagdrempelige manier kennis met taal, kunst en erfgoed. De rondleidingen gaan over dagelijkse thema's als eten, kleding, religie en feest. Vergelijkbare taalprogramma's zijn al jaren een succes in Amsterdam.

Nieuw was de interactieve museumgame Stop de Tijd in Berg en Dal. Dankzij gamification in een actieve familietour door het museum, leerden bezoekers spelenderwijs aan de hand van persoonlijke verhalen, traditionele objecten én hedendaagse kunst hoe we verbonden zijn met het Afrika.

Ook op het gebied van toegankelijkheid boekten we vooruitgang. Wereldmuseum Amsterdam ging de samenwerking aan met platform VindiQu die het mogelijk maakt voor zorginstellingen om op afstand tours te volgen.

We lanceerden in Amsterdam een nieuwe pilot voor de nationale politie bij Onze Koloniale Erfenis en die bleek succesvol. Het hele jaar kwamen maandelijks groepen van de politie voor een bewustwordingstraining hoe kolonialisme heeft bijgedragen aan hedendaagse vormen van uitsluiting, vooroordelen en racisme. Deze trainingen worden de komende jaren voortgezet.

In samenwerking met het Institut Francais des PaysBas maakten we lesmateriaal (inclusief luisterfragmenten) bij de tentoonstelling *Someone is getting Rich*. Het instituut promootte deze lessen onder hun netwerk van docenten Frans en Franstalige scholen in Nederland.

Educatie was ook terug te vinden in vakantieprogrammering van onze musea. Van Holi-Phagwa-vieringen tot Natuurlijk Kleurenlab, van Anansi voorleesvoorstellingen tot Werken met Wol. Het aanbod sloot meestal aan op tentoonstellingen, wereldse feesten of legde de verbinding tussen ambachtelijkheid en kunstenaarschap. We vierden het tienjarige jubileum van Feest Wereldwijd in samenwerking met het Catharijne Convent op alle locaties met diverse programma's rond feest.

In samenwerking met Crafts Council Nederland ontwikkelden onder begeleiding van acht toonaangevende makers-designers en ambachtsexperts 36 jonge makers hun talent in onze musea in Leiden, Berg en Dal en ook in Rotterdam. Deze Crafts Academy bood makers de kans om technieken te leren die niet in het reguliere onderwijs gegeven worden. In mei was de aftrap met een 5-delige reeks met lessen Mandenvlechten in Berg en Dal en half juni begon in Leiden de reeks Vliegers maken. De studenten leerden alle aspecten van het ontwerpen: techniek, vaardigheid, ontwerpen, cultureel erfgoed en innovatie. Daarna werkten de deelnemers verder aan hun eigen werk geïnspireerd op de nieuw geleerde technieken. In oktober 2023 werd het project gepresenteerd op de Dutch Design Week in Eindhoven en werd voor het eerst de Crafts Academy Award uitgereikt.

2023 Tropenmuseum Junior – Sabi Suriname

Op 3 augustus 2020 is door het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) in het kader van Kunstenplan 2021-2024 een subsidie verleend van in totaal € 848.740,- ten behoeve van activiteiten van Tropenmuseum Junior (TMJ). Voor 2023 is een bedrag van € 219.030,- toegekend. Zoals overeengekomen met het AFK is de verantwoording hiervoor in dit verslag verwerkt.

In oktober 2023 verviel in verband met de naamswijziging van onze musea de naam Tropenmuseum Junior en zal er daarmee meer nadruk komen te liggen op de naam van de huidige tentoonstelling *Sabi Suriname*. In de toekomst zullen alle publieksactiviteiten voor kinderen t/m 12 jaar onder de naam Wereldmuseum Junior worden gecommuniceerd.

Toelichting op kwantitatieve gegevens

In 2023 was *Sabi Suriname* het gehele jaar geopend. Met 1.846 publieksactiviteiten en tijdsloten ontvingen wij in 2023 23.007 bezoekers. Dat zijn ruim 2.000 bezoekers meer dan het jaar ervoor. Hiervan kwamen 7.697 bezoekers in 329 schoolprogramma's via schoolbezoek en 15.310 bezoekers via particulier bezoek in weekends en op vakantie- en feestdagen. Dit is 15% van het totaal aantal bezoekers van het Tropenmuseum.

Toelichting op kwalitatieve gegevens

In 2023 boden we naast het vast aanbod ook extra familieprogramma's in *Sabi Suriname*. Er waren

programma's in het kader van Feest-weet wat je viert (Keti Koti, Divali, Dag van de Inheemsen etc.). In de zomer organiseerden we Kookzondagen, Filmzondagen, Vertelzondagen en Thee-Tori's. Ook werkten we samen met NiNsee: we organiseerden een grote Keti Koti herdenking in de Lichthal van het museum en gaven voorafgaand een serie Keti Koti lessen in het primair onderwijs, waarin het heden van het slavernijverleden werd belicht. De lessen werden i.s.m. NiNsee en De Rode Loper door Sabi-medewerkers op de scholen verzorgd. De lessen staan online op het docentenplatform LessonUp en zijn toegankelijk voor alle leerkrachten in Nederland.

De samenwerking met Basisschool Oscar Carré (cultuurprofielschool) werd gecontinueerd. Het was het derde jaar van een vierjarig traject, met als doel om samen te doorgronden wat een school nodig heeft bij cultuuronderwijs.

Hoe kan ons museum een zinvolle bijdrage leveren aan de ontwikkeling van burgerschapscompetenties, zoals discussiëren, verschillende perspectieven zien, invloed uitoefenen of participeren? Er vonden diverse uitwisselingsprogramma's plaats, over identiteit, slavernijverleden en klimaat.

Na de Corona-pandemie blijkt het minder makkelijk om nieuwe medewerkers (verbonden met de Surinaamse cultuur) te vinden, de aandacht ging daarom vooral naar hoe we medewerkers kunnen behouden en trainen. Drie medewerkers zijn inmiddels ook werkzaam als museumdocent in het Tropenmuseum, daarmee is de band tussen museum en medewerkers versterkt. Eén medewerker van *Sabi Suriname* is in 2023 doorgegroeid en aangenomen als nieuwe Coördinator Educatie in het museum.

In 2023 werd hard gewerkt aan de nieuwe tentoonstelling die naar verwachting eind 2024 opent: de *Raad van de Raaf* (werktitel). Dit project gaat over klimaatverandering wereldwijd, de invloed daarvan op cultuur en hoe inheemse gemeenschappen omgaan met deze veranderingen.

Toelichting op het vrijkaartenbeleid

Tropenmuseum Junior voert ten aanzien van uitgifte van vrijkaarten, het verlenen van gratis toegang en het voeren van kortingsacties hetzelfde beleid als NMVW. Volgens dit beleid ontvangen gasten in het kader van kennisoverdracht en (inter)nationale uitwisseling gratis entree. Hieronder vallen ook de leerkrachten en schoolgroepen voor try-outs. Het basisonderwijs heeft gratis toegang tot onze musea, scholen binnen het VO betalen alleen een bijdrage voor de programmakosten (begeleiding, materiaalkosten, etc.), voor bezoekers binnen MBO, HBO en WO verband is er een speciaal onderwijstarief voor rondleidingen en workshops. Daarnaast worden incidenteel vrijkaarten ingezet in het kader van publieksacties, voor free publicity en bij de afhandeling van klachten.

Wetenschappelijke functie en internationale activiteiten

Onderzoek ligt aan de basis van elke tentoonstelling en is belangrijk bij het ontwikkelen van de storyline, het selecteren van objecten en het schrijven van de teksten.

In 2023 werden grondig onderzoek verricht ten behoeve van de volgende tentoonstellingen: *Diva's, In Blijlant Light, Someone's Getting Rich, Geen Woorden maar Draden: Borduren en Kolonialisme en Rotterdam* (de twee laatsten in Wereldmuseum Rotterdam). Bij het merendeel van deze tentoonstellingen werd geput uit de omvangrijke NMVW collectie. De publicatie bij *Onze Koloniale Erfenis* maakt zichtbaar dat een catalogus de impact van een tentoonstelling kan vergroten, ook internationaal. De agenda werd daarnaast bepaald door voortzetting van onderzoek voor tentoonstellingen die in 2024 en begin 2025 zullen openen: *Imprints- Elia Nurvista, Max Kisman, Sabine Groenewegen, Martial Arts, Off Beat Sari, De Raad van de Raaf* (Wereldmuseum Junior), *Made in China* (in Wereldmuseum Rotterdam) en *Goud*. Met de nieuw aangetreden conservator fotografie worden de fotocollecties, voorheen beschouwd als 'documentatie', nu breder onderzocht zowel vanuit het gezichtsveld van fotografie als dat van beeldende kunst. Nieuw onderzoek werd ingezet voor *Global Surrealism* (i.s.m. Boijmans van Beuningen in Wereldmuseum Rotterdam) en Papua, voorzien voor 2026. Voor kleinschaligere tentoonstellingen worden concepten als diaspora en inheemse kennis als uitgangspunt genomen voor onderzoek dat een opmaat vormt voor verdere uitwerking in de vernieuwing van de tentoonstellingszalen in Wereldmuseum Leiden in 2028.

Dat tentoonstellingen nieuw onderzoek genereren en impact hebben op vernieuwing van kennis is te zien aan interne rapporten over techniek- en materiaalfacetten in plastics in onze collectie (n.a.v. Plastic Crush) en verregaande voortzetting van thesauruswerkzaamheden over sensitieve en koloniale terminologie (n.a.v. Onze Koloniale Erfenis en Words Matter).

Analyses rond conservering en presentatie van objecten in zogenoemde "fogging display cases" i.s.m. het Royal Ontario Museum resulteerde in nieuwe schoonmaakprotocollen voor het Wereldmuseum. Een hieruit voortvloeiend voortgezet onderzoek naar hoe de toxische pesticide DDT (landbouwgif, toegepast in de

jaren 1990) geïnventariseerd en uiteindelijk verwijderd kan worden wordt momenteel gedaan in samenwerking met de RCE.

Externe onderzoekers zoeken onze omvangrijke bibliotheek, archieven en collecties op en dragen bij aan de internationale uitstraling van het Wereldmuseum. Dr. Pao-yi Yang (gefinancierd door de Vereniging Rembrandt) werkte aan De Rongbaozhai studio te Beijing en de promotie en circulatie van houtblokprenten en inkschilderingen die daar gemaakt en/ of verkocht zijn in de 20e eeuw. Lucie Olivová (gefinancierd door de European Association for Chinese Studies) onderzoekt de collecties Chinese waterverfschilderingen gemaakt voor de export en Linda Hanssen rondde haar onderzoek naar de terfo-textielen uit noordwest Nieuw-Guinea af en inventariseerde de nalatenschap van textielantropoloog Rens Heringa. Aan inventarisatie van archieven van het instituut en van nalatenschappen van wetenschappers wordt dagelijks door een trouwe groep gespecialiseerde vrijwilligers gewerkt.

De zichtbaarheid en toegankelijkheid van bibliotheek, archieven en onderzoek, fysiek en online, is nadrukkelijk geagendeerd in de taken van de nieuwe bibliothecaris/archivaris die in januari 2024 zal starten.

Herkomstonderzoek

Herkomstonderzoek is fundamenteel verbonden met de gehele collectie. Het heeft bijzondere urgentie gekregen door de ontwikkeling van nationaal restitutiebeleid op grond van het rapport Adviescommissie Nationaal Beleidskader Koloniale Collecties (2020) en de daarna benoemde adviescommissie teruggave cultuurgoederen uit koloniale context (2022), de overheidsagenda en nieuwe restitutieverzoeken die ons al hebben bereikt uit Indonesië en Sri Lanka. De overdracht naar aanleiding van het eerste restitutieverzoek aan Indonesië op 10 juli heeft daarbij aanzet gegeven tot kennisuitwisseling, wat voor het begrip van de achterblijvende collecties enorm verrijkend is. Staat tot staat restitutie heeft belangstelling gewekt bij inheemse groeperingen die ons in toenemende mate bereiken met vragen over collecties uit verschillende herkomstgebieden. Deze onderzoeksvragen, soms preluderend op toekomstige restituties, sluiten aan bij de ambitie om inheemse kennis verder te onderzoeken en te ontsluiten en onze netwerken te vergroten. We proberen zoveel en zo transparant mogelijk te faciliteren in het delen van kennis, ook in het volle bewustzijn dat dit bijdraagt aan een dekoloniale manier van werken, wat alle medewerkers als inspirerend ervaren.

Anticiperend op restitutieaanvragen uit het Caraïbisch Gebied, Suriname, Kongo en Namibië wordt herkomstonderzoek verricht en hierbij vindt kennisuitwisseling plaats tussen onderzoekers van Pressing Matters, herkomstonderzoekers van het NMVW en de kring van onderzoekers die elders binnen het Consortium werkzaam zijn. Er is geen sluitende methode voor herkomstonderzoek, maar het delen van voortschrijdend inzicht maakt dat het complexe proces leerzaam is en steeds verder wordt verfijnd.

Consortium

Het Consortium Koloniale Collecties is het samenwerkingsverband tussen vijf organisaties met expertise op het gebied van koloniale collecties (het Ministerie van OC&W, Rijksmuseum, Museum Bronbeek, NIOD en het Wereldmuseum) en is in 2022 opgericht ter ondersteuning van de uitvoering van het Nederlandse teruggavebeleid. Het Consortium faciliteert en ondersteunt in het doen, uitwisselen en digitaliseren van onderzoek naar specifieke objecten en collecties uit een koloniale context. Het is een knooppunt voor belanghebbenden uit landen van herkomst voor vragen over koloniale collecties en herkomstonderzoek, waarbij kennis en netwerken met elkaar en met belanghebbenden wereldwijd worden gedeeld.

Het Consortium heeft de volgende doelstellingen:

- Ondersteuning van de uitvoering van het Nederlandse teruggavebeleid door het delen van kennis en expertise over in koloniale context verworven collecties;
- Collectiebeheerders in Nederland ondersteunen bij het proces van herkomstonderzoek van collecties uit een koloniale context;
- Ondersteunen en faciliteren van goed onderzoek, documentatie en (openbare) toegankelijkheid van deze collecties;
- Een centraal toegangspunt (of een knooppunt) zijn voor belanghebbenden uit landen van herkomst voor vragen over koloniale collecties en herkomstonderzoek.

De werkafspraken zijn schriftelijke vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst, door NMVW ondertekend op 22 mei 2023.

In 2022 heeft NMVW, als penvoerder van het Consortium, een werkbudget in de vorm van een projectsubsidie aangevraagd bij OCW. Deze subsidie is op 3 november 2022 verleend en NMVW ontving een voorschot van 100 procent van het subsidiebedrag van € 800.000. In de correspondentie werd

overeengekomen dat de activiteiten waarvoor de subsidie werd verleend uiterlijk 31 december 2023 moeten zijn verricht.

De activiteiten van het projectplan van de projectsubsidie 2022 zijn opgedeeld in drie werkpakketten, waarbij de activiteiten zijn onderverdeeld per Consortiumpartner. NMVW leverde als partner van het Consortium een bijdrage aan de volgende activiteiten.

1. Beyond Developmentalism

Het beleid koloniale collecties verlangt een zorgvuldige omgang van collecties uit koloniale context waarbij de landen van herkomst het voortouw nemen bij het definiëren van de voorwaarden voor samenwerking. Dat vraagt vanuit musea in Nederland om nieuwe relaties te bouwen voorbij de (koloniale) systemen en infrastructuren.

NMVW heeft samen met de landen van herkomst workshops georganiseerd om kennis uit te wisselen, de behoefte beter te begrijpen en om gezamenlijk (onderzoeks-)prioriteiten te definiëren en te ontwikkelen. In de periode 2022-2023 heeft NMVW dergelijke workshops georganiseerd in Senegal (Dakar) en Sri Lanka (Colombo). In het voorjaar van 2023 bezocht een delegatie Indonesische collega's NMVW en het Rijksmuseum. Kennis en ervaring werden uitgewisseld en we voerden gesprekken rond samenwerking ten behoeve van onderzoek. Zowel de tentoonstellingen als het depot werden bezocht. Verder organiseerde NMVW in het najaar van 2023 bijeenkomsten met deskundigen uit Diitabiki, Suriname. Er is kennis uitgewisseld over drie Marronstaffen, houtsnijwerk, de fotocollectie Con Bruijning en de textielcollectie en e tentoonstelling *Onze koloniale erfenis* werd bezocht. De adviezen en aandachtspunten van de delegatie worden meegenomen bij het tot stand brengen van museale samenwerkingen in de periode 2023-2025.

2. Museological and academic workshops

Om het gesprek in de Nederlandse museumsector over koloniale collecties (verder) op gang te brengen en met elkaar vragen te beantwoorden als: "Wat is herkomst? Hoe wegen we de verschillende waarden die door verschillende partijen aan objecten worden toegekend in een teruggaveverzoek? Welke bronnen accepteren we als 'bewijs' voor claims over eigendom van objecten? Zijn mondelinge of spirituele bronnen toelaatbaar als bewijsmateriaal? Hoe gaan we om met claims die niet van staat tot staat zijn?" organiseerde het Consortium, met NMVW als host, een museale workshop met verschillende experts, conservatoren en museologen uit Nigeria, VK en Duitsland.

Daarnaast is het NMVW, namens het Consortium, een partnerschap aangegaan met het onderzoeksprogramma *Pressing Matter*, zodat menselijke resten in museale collectie geïnventariseerd worden. Deze inventarisatie is in 2023 gestart en vormt de basis voor het project 'Transparency, and the Ethics of Dealing with Ancestral Remains in Collections in the Netherlands' dat doorgang zal vinden in de periode 2023-2025.

3. Digitalisering

Als partner in het consortium Collecties uit Koloniale Context leverden we een belangrijke bijdrage aan het digitaliseren en toegankelijk maken van materiaal dat relevant is voor herkomstonderzoek. We startten een projectteam voor de ontwikkeling van de Datahub objecten uit koloniale context. Binnen een jaar wisten we een prototype te maken waarin een datasetregister is opgenomen en een onderzoek applicatie. De hub maakt zoveel mogelijk gebruik van open-source software en is volledig NDE-compliant. Binnen de hub staat de vraag centraal hoe we voor herkomstlanden transparanter kunnen maken wat we bewaren in Nederland en onder welke omstandigheden deze objecten zijn verzameld en zijn veel innovaties toegepast. Zo onderzocht het team hoe we de applicatie zo kunnen inrichten dat het mogelijk wordt voor onderzoekers en gemeenschappen om informatie toe te voegen en voegde een nieuwe informatieve laag aan in het dataregister zodat duidelijker wordt welke keuzes een data leverancier heeft gemaakt voor de beschikbare dataset. We namen daarbij niet alleen de FAIR principes als uitgangspunt, maar ook de minder bekende CARE principes (Collective benefit, Authority of control, Responsibility and Ethics) waarbij we het perspectief van de herkomstlanden centraal stelden.

Om blijvend input te ontvangen ten behoeve van de ontwikkeling van de datahub, heeft het technische team dat werkt aan de datahub, maandelijks een workshop georganiseerd waar stakeholders, collectiebeheerders en datamanagers actief konden meedenken over de functionaliteiten van de datahub. NMVW hostte deze maandelijks workshops.

4. Toegankelijkheid

Er is in de museumsector een groeiende belangstelling voor het begrijpen van de herkomst en betekenis van en perspectief op collecties uit koloniale context. Welke collecties staan in relatie tot elkaar met het oog op het koloniale verleden van Nederland? Om dit na te gaan is toegankelijkheid tot de collectie van essentieel belang. Zelfs met een dergelijke toenemende belangstelling voor een transparante en

zorgvuldige omgang met koloniale collecties, kampen musea met een mismatch: de infrastructuren die musea hebben ontwikkeld om de toegankelijkheid te garanderen, of het nu gaat om de collecties of de bijbehorende documentatie, zijn niet altijd zo open als ze worden verondersteld te zijn. Deze ondoorzichtigheid is te wijten aan een aantal factoren, variërend van een gebrek aan bekendheid met onze datamanagementsystemen tot het feit dat de taal en terminologie die in onze documentatie worden gebruikt niet voor iedereen toegankelijk is of in eigen taal beschikbaar zijn. Om de digitale toegankelijkheid en de infrastructuur dat collecties online zichtbaar te versterken, hebben we de *Taskforce Digitalisering* opgericht. De Taskforce werkt aan het opschonen, structureren en 'formateren' van de data van de collecties, zodat dit op begrijpbare manier gepresenteerd kan worden in de Datahub omgeving. Het (tussentijdse) resultaat is terug te vinden op de website van het Consortium.

Het verder ontwikkelen van de datahub en de digitaliseringsslagen zijn een continu proces geweest in 2023. Na afstemming met de subsidiegever en in overleg met de samenwerkingspartners is het beschikbare budget 2022 hiervoor zover mogelijk aangewend. De verdere ontwikkeling zal worden bekostigd uit het werkbudget 2023-2025.

Publicaties

- Buijs, Cunera, Kim van Dam, Frédéric Laugrand (red.) 'People, Places, and Practices in the Arctic. Anthropological Perspectives on Representation'. Series Routledge Research in Transnational Indigenous Perspectives. New York / London: Routledge, 2023
- Flores, W. en Wayne Modest, Iliara Obata (red.), *Onze Koloniale Erfenis*, Lannoo en Wereldmuseum met 'Verhaal achter het object' bijdragen van Daan van Dartel, Wendeline Flores, Annette Schmidt, Priya Swami, Pim Westerkamp
- Flores, W. en Wayne Modest, 'Deze verschrikkelijke erfenis', in Flores, W. en Wayne Modest, Iliara Obata (red.), *Onze Koloniale Erfenis*, Lannoo en Wereldmuseum, pp. 12-28
- Flores, W. 'Een onvoltooid gesprek met Martha Sabajo en Leander Vermaning, nabestaanden van Albert Sabajo, en Isabelle Romee Best', in Flores, W. en Wayne Modest, Iliara Obata (red.), *Onze Koloniale Erfenis*, Lannoo en Wereldmuseum, pp. 88-95
- Flores, W. 'Een onvoltooid gesprek met Daphina Misiedjan', in Flores, W. en Wayne Modest, Iliara Obata (red.), *Onze Koloniale Erfenis*, Lannoo en Wereldmuseum, pp.106-113
- Flores, W. 'Een onvoltooid gesprek met Farida Sedoc', in Flores, W. en Wayne Modest, Iliara Obata (red.), *Onze Koloniale Erfenis*, Lannoo en Wereldmuseum, pp.228-233
- Flores, W. 'Een onvoltooid gesprek met Avantia Damberg', in Flores, W. en Wayne Modest, Iliara Obata (red.), *Onze Koloniale Erfenis*, Lannoo en Wereldmuseum, pp.246-251
- Flores, W. 'Een onvoltooid gesprek met Vernon Chatlein', in Flores, W. en Wayne Modest, Iliara Obata (red.), *Onze Koloniale Erfenis*, Lannoo en Wereldmuseum, pp. 346-357
- Modest, W. en Wendeline Flores, 'Een onvoltooid gesprek met Gloria Wekker' (epiloog), in Flores, W. en Wayne Modest, Iliara Obata (red.), *Onze Koloniale Erfenis*, Lannoo en Wereldmuseum, pp. 360-378
- Noord, Willemijn van, 'Wat is (Aziatische) keramiek?' <https://www.aziatischekeramiek.nl/onderwerp/wat-is-aziatische-keramiek>
- Noord, Willemijn van, '(De Aziatische keramiekcollecties van) Het Nationaal Museum van Wereldculturen en Wereldmuseum Rotterdam', <https://www.aziatischekeramiek.nl/verdiepen/7506-het-nationaal-museum-van-wereldculturen-en-wereldmuseum-rotterdam>
- Noord, Willemijn van, en Valeria Posada, 'Fotocollage als penseelstreken: Yang Yongliang in het Wereldmuseum', in: *Fotografisch Geheugen* NfG 110, augustus 2023, pp. 18-20
- Obato, I., 'Een onvoltooid gesprek met Rik Herder', Flores, W. en Wayne Modest, Iliara Obata (red.), *Onze Koloniale Erfenis*, Lannoo en Wereldmuseum, pp. 140-147
- Pao-yi Yang, "Houtblokdrukunst uit China," *Bulletin van de Vereniging Rembrandt*, zomer 2023, pp. 36-38. <https://n7z9s7c9.stackpathcdn.com/production/files/Houtblokdrukunst-uit-China.pdf> [Vertaling naar het Nederlands door Willemijn van Noord, Pao-yi Yang was stagiaire bij WvN/NMVW]
- Swami, P., 'Een onvoltooid gesprek met Sarojini Lewis', in Flores, W. en Wayne Modest, Iliara Obata (red.), *Onze Koloniale Erfenis*, Lannoo en Wereldmuseum, pp. 186-191
- Veys, F.W., Alessandra Benedicty-Kokken en Josep Almodéver Chanzà (eds): '(Un)Gendering the Collection' (<https://www.materialculture.nl/en/research/themes/unengendering-collection-2023-april-articles>)
- Veys, F.W. 'Introduction' / 'Inleiding'. In *Cache-Sexe! Covered, uncovered, discovered / Bedekt! Een antropologische geschiedenis van de cache-sexe*, by Philip E.V. Van Kerrebroeck, pp. 12-15. Gorredijk, Sterck & Vreese.
- Westerkamp, P., 'Een onvoltooid gesprek met Zico Albaiquni', in Flores, W. en Wayne Modest, Iliara Obata (red.), *Onze Koloniale Erfenis*, Lannoo en Wereldmuseum, pp.114-121
- Westerkamp, P., 'Een onvoltooid gesprek met Gladys Paulus', in Flores, W. en Wayne Modest, Iliara

Samenwerkingen en partnerschappen

Dit jaar bezochten wij onder meer de Seediq National Assembly in Taiwan. Dankzij een Memorandum of Understanding met de National Gallery of Australia kunnen we in 2024 een fellow verwelkomen uit een Aboriginal community. Joe Horse Capture werkte met ons samen aan herziening van zaalteksten Noord-Amerika. We ontvingen vertegenwoordigers van de Diitabiki in Suriname, en – binnen het Pressing Matters programma- vertegenwoordigers van Universitas Nias Raja. Het Waka project verbindt ons met Toi Maori Aotearoa, Ngati Rānana, Kōhanga Reo o Rānana en de Koninklijke Studentenroeivereniging 'Njord'. In een eerste on-line depotbezoek ontvingen we Aay Aay , research and repatriation coordinator bij het Haida Gwaii Museum in Canada.

Acquisities

In 2023 werden meer dan duizend objecten verworven via schenkingen, legaten en aankopen. Enkele lichten we hiertoe.

Van de kinderen van sinoloog, diplomaat en schrijver Robert van Gulik (1910-1967) ontvingen we uit zijn nalatenschap een schenking van het 0-exemplaar van 'Erotic Colour Prints of the Ming Period' en gerelateerde objecten, waaronder 17e en 20e eeuwse houtblokken en zes Indiase schilderijen (voorheen in bruikleen aan Wereldmuseum Leiden). Van oud-conservator Francine Brinkgreve ontvingen wij twaalf Lamaks (Balinese altaarversieringen) en Ems Zuidgeest, weduwe van Siou Yao Kan schonk aanvullende voorwerpen en foto's behorend bij het Peranakan altaar van de families Kan, Han en Tan. Van het Rotterdamse label Clan de Banlieue ontving het WMR het 'Banlieue Forever Jacket' dat eerder te zien was in de HipHop tentoonstelling.

In samenwerking met de Mondriaan Fonds kochten wij een collectie van Barbara en Gunter Senft aan, bestaande uit 800 objecten afkomstig van de Trobriand-eilanden en vervaardigd tussen 1982 en 2012. Onze wens om hedendaagse kunst in relatie tot onze collecties te verzamelen leidde tot meerdere aankopen, zoals het schilderij Naarmioraanga van de Groenlandse Bolatta Silla-Hoegh (1981-), de installatie Transmundane 1,2,3,4 van de Indonesiër Jompet Kuswidananto (1976-) en de installatie 'La dette' van de Haïtiaanse-Zwitserse Pascale Monnin (1974-) - te zien was in de tentoonstelling 'Who's getting rich' – en Siege II van de Syrische Isaam Kourbaj, in 2021 getoond in de Lichthal van Wereldmuseum Amsterdam. We kochten een sari van de iconische Indiase Mukherjee Sabyasachi, die aansluit bij verdere focus op makerschap en global fashion. Hedendaags makerschap als continuïteit van traditie was ook doorslaggevend voor de jade/koperen armband 'I would still find you' (2012) van de Chinese Chan Po-fung.

Ondernemerschap en eigen inkomsten

Het eigen inkomsten-percentage van het NMVW bedroeg in 2023 29,8% en in 2022 was dit 27,0%. Hierbij worden de eigen inkomsten gedeeld door de structurele subsidies (zijnde OCW en subsidies uit gemeenten). Naast de entree-opbrengsten droegen de opbrengsten uit de museumshops, de horeca en de verhuring van zalen en overige accommodaties bij aan de inkomsten van onze musea. Deze publieksinkomsten bedroegen in 2023 € 3.190.619,-, een stijging van 5,5% ten opzichte van 2022. De bijdrage uit private middelen bedroeg in 2023 € 1.409.478,- tegen € 1.114.493,- in 2022. Deze stijging is voor het grootste deel te verklaren door het resultaat uit de beleggingsportefeuille Liefkes.

Code Diversiteit en Inclusie

Als museum zijn we structureel geëngageerd aan de strijd voor gelijkwaardigheid. Dit heeft een vaste en belangrijke plek in ons beleid en in al onze activiteiten. We doen dat op basis van een goed (historisch) besef van onze rol als museum. We geven hierbij context en duiding, vergroten de kennis en bevorderen de empathie.

Ons diversiteits- en inclusiebeleid is dan ook nadrukkelijk onderdeel van het bereiken van onze missie en vormt de ondersteuning van verschillende aspecten van onze strategische doelen als nationale instelling. Onze diversiteits-en inclusie uitgangspunten zien wij niet alleen terug in ons aannamebeleid, maar bijvoorbeeld ook in de manier waarop wij partnerschappen zoeken en aangaan, ruimte geven aan de bevordering van diverse perspectieven en anderen faciliteren in onze representatiepraktijk.

Wij nemen deel aan bredere (nationale) initiatieven die meer inclusiviteit in de sector bevorderen, zoals *Musea Bekennen Kleur* en het *Landelijk Netwerk Diversiteit en Inclusie*. Daarnaast bleven we ook onze eigen initiatieven ontwikkelen en uitvoeren, gebaseerd op onze eigen geschiedenis en de uitdagingen waar we als organisatie voor staan.

Naar aanleiding van aanhoudende vragen vanuit onze organisatie en de behoefte vanuit de bredere museale sector om de diversiteit meetbaar te maken, hebben NMVW en WMR opdracht gegeven voor een

onderzoeksrapport Diversiteit Meten: *Onderzoek naar het definiëren en meten van diversiteit en inclusie in de culturele sector.*

Dit onderzoeksrapport heeft al sector brede aandacht en zal ons museum en de bredere sector helpen om het doel van diversiteits- in inclusiviteitsbeleid en de redenen erachter beter te definiëren.

Diversiteit, Inclusie, Dekolonisatie en Communities

In voorbereiding op de in onze musea georganiseerde interne strategische sessies formuleerden we hoe diversiteit een onderdeel is van onze dagelijkse werking. Om het beleid verder te ondersteunen werd een Protocol Welkome werkomgeving opgesteld.

Meten van diversiteit en impact

Naar aanleiding van aanhoudende vragen vanuit onze organisatie en de behoefte vanuit de bredere museale sector om de diversiteit meetbaar te maken, hebben NMVW en WMR opdracht gegeven voor een onderzoeksrapport *Diversiteit Meten: Onderzoek naar het definiëren en meten van diversiteit en inclusie in de culturele sector.* Deze analyse werd uitgevoerd door dr. Jasmijn Rana en dr. Anouk de Koning van de Universiteit Leiden.

Dit onderzoeksrapport heeft al sectorbrede aandacht gekregen op basis van een artikel van de Boekman Stichting over de onderzoeksbevindingen (<https://www.boekman.nl/tijdschrift-artikel/artikelen/diversiteit-in-de-culturele-sector/>.) *Diversiteit Meten* zal ons museum en de bredere sector helpen om de redenen achter en het doel van diversiteits- in inclusiviteitsbeleid beter te definiëren. Hierdoor kunnen effectievere strategieën worden ontwikkeld om verandering binnen organisaties te bewerkstelligen. Het onderzoek werd in het voorjaar gepresenteerd tijdens een zeer drukbezochte bijeenkomst in Wereldmuseum Leiden. Met Wereldburgerschap als uitgangspunt hebben we in het najaar een Verandertheorie geformuleerd waarin vastgelegd is wat de impact is die wij willen maken, waarbij we uitgaan van 3 niveaus:

- impact op het individu: we vergroten het culturele bewustzijn
- impact op het collectief: we brengen meerstemmigheid aan en stimuleren gezamenlijkheid, verbinding en participatie
- systemische impact: we bieden methoden, activiteiten en toepassingen aan voor het nemen van verantwoordelijkheid.

Dit verandermodel is de basis van een pilot over Impactmeting, die we de komende twee jaar in samenwerking met het VSBfonds zullen uitvoeren.

Dat wij bij alle kernwaarden van de *Code Diversiteit en Inclusie* als basis en ondersteuning voor ons beleid nemen, heeft geen verder betoog.

Fair Practice Code

Wij onderschrijven de aanbevelingen van de Fair Pay/ Fair Practice Code en de principes van deze code worden binnen onze organisatie integraal toegepast. Wij herkennen onszelf in de vijf pijlers waar de Fair Pay/ Fair Practice Code op berust en leven deze na.

Recht doende aan de elementen solidariteit, diversiteit, vertrouwen, duurzaamheid en transparantie koesteren en waarborgen wij zo bijvoorbeeld de belangen en rechten (inclusief auteursrecht, bronvermelding en eigenaarschap) van samenwerkingspartners, marktconforme en eerlijke betaling van kunstenaars en freelancers, groei- en ontwikkelingsmogelijkheden voor onze medewerkers, een eerlijk stage- en vrijwilligersbeleid en aandacht voor duurzaamheid en verduurzaming, en de ontwikkelingen daarvan.

Tot de transparantie van organisatie en beleid rekenen wij ook de vastlegging en publicatie ervan, zowel intern als extern.

Collectiemanagement

Collectie-omvang

Voor het eerst werd de omvang van de collectie kleiner: we verworven 44 objecten maar voerden ook voor het eerst een restitutie uit in het kader van het pas geïmplementeerde nieuwe beleid voor de omgang met collecties uit koloniale context. In totaal vervoerden we in drie transporten en in minder dan zes maanden 472 objecten terug naar Indonesië. De inhoudelijk directeur van NMVW woonde bovendien ook de overdracht van aan Sri Lanka gerestitueerde objecten bij en besprak ter plaatse mogelijke samenwerking voor de toekomst.

Digitalisering

In 2023 werd vol ingezet op digitalisering van de collectie om zo richting herkomstlanden een beter beeld te kunnen geven van hetgeen we verzamelden. Meer dan 25.000 foto's van drie-dimensionale objecten werden toegevoegd aan onze database. Daarnaast werd ook veel materiaal uit onze fotocollectie gedigitaliseerd: 46.765 dia's, 673 foto-albums, 37.553 inventariskaarten en 52.332 overige opnames. Over de gezamenlijke collectie NMVW en Stichting Wereldmuseum Rotterdam is nog slechts 6% van de collectie nog niet gedigitaliseerd. Naar verwachting is er nog drie jaar nodig om ook dit laatste deel van de collectie te digitaliseren. Onze objecten worden online gedeeld op onze eigen collectie website, op Collectie Nederland en thematische platformen als Netwerk Oorlogsbronnen, Modemuze en Aziatisch Keramiek. Ook doneren we beeldmateriaal aan Wikimedia. Meer dan 35.000 afbeeldingen werden gebruikt als illustratie in een lemma. Onze collectiewebsite werd meer dan 100.000 keer bezocht door 46.392 gebruikers waarvan iets meer dan de helft nieuwe gebruikers zijn. We leenden 256 objecten uit aan 26 bruikleennemers. Meest in het oog sprong een omvangrijk bruikleen aan de Nieuwe Kerk voor hun Indonesië tentoonstelling.

Depots

Vanwege de toegenomen aandacht voor het koloniale verleden van onze collecties en de intensievere samenwerking met herkomstlanden, hebben we relatief veel bezoekers in onze depots ontvangen. In totaal betrof het 220 bezoekers verspreid over vier locaties. Tegelijkertijd zien we dat onze depots steeds minder toegankelijk worden: ze raken vol en de situatie in Amsterdam is ronduit zorgelijk. In het KIT-gebouw bevinden de depots zich nog altijd in de kelders en op zolder.

In de zolderdepots zien we een verhoogd risico op lekkage door de staat van het monumentale gebouw en de steeds heviger wordende buien. In de kelders hebben we het afgelopen jaar flink overlast gehad van het hoge grondwaterpeil waardoor we een van de depots hebben moeten ontruimen. Aangezien we voor de komende jaren verwachten vaker te maken te krijgen met een hoog grondwaterpeil, hebben we ervoor gekozen de objecten uit dit depot in de andere Amsterdamse depots onder te brengen. Het relatief nieuwe ondergrondse buitendepot heeft ook nog altijd te maken met lekkage van grondwater door de naden in de wandplaten ondanks een grote ingreep in 2022. Om de toegankelijkheid te kunnen vergroten en de huidige risico's te kunnen wegnemen, is het noodzakelijk om de collectie naar een nieuw collectiegebouw te verhuizen. We werkten ook in het afgelopen jaar door aan het ontwikkelen van scenario's voor de realisatie van zo'n gebouw en vonden de Gemeente Rotterdam bereid om te onderzoeken of de collectie van NMVW ook zou kunnen worden bewaard in het nieuw te realiseren Gemeentelijke depot zodat naast een Leids scenario er een tweede realistisch scenario is ontstaan.

Digitale transformatie

Ook het afgelopen jaar waren we actief deelnemer aan het Netwerk Digitaal Erfgoed. Eind 2022 namen we ons nieuwe platform Tag The Picture in gebruik en ontwikkelden dat door in het afgelopen jaar. Op tagthepicture.nl (TTP) taggen vrijwilligers op dit moment foto's uit onze collectie Indonesië.

Het doel hiervan is om een AI-model te trainen zodat het model daarna het grootste deel van de fotocollectie Indonesië automatisch van tags kan voorzien. Valideren van een gedeelte van de AI voorspellingen gaat ook op het platform plaatsvinden maar is nog niet gebeurd. Dankzij het platform zijn er nu 12.391 foto's van tags voorzien, een mix van hele foto-tags (+/- 7000) en onderwerp-tags (+/- 6000) foto's. Er zijn op dit moment 143 vrijwilligers waarvan er ongeveer 30 echt actief zijn, waaronder 5 superusers.

Huisvesting

Met ingang van 1 januari 2017 is NMVW zelf verantwoordelijk geworden voor het beheer en onderhoud van de panden, terreinen en installaties behorend bij de locatie Wereldmuseum Leiden.

De panden van de locaties Wereldmuseum Amsterdam en Wereldmuseum Berg en Dal worden van derden gehuurd, waarop het huisvestingsstelsel voor rijksmusea niet van toepassing is.

Op basis van een door haar vastgestelde uitgebreide en zeer langjarige onderhouds- en investeringsplanning verstrekke OCW hiervoor subsidie.

Tot 1 januari 2023 werd voor de serviceverlening nog een beroep gedaan op het RVB, maar deze samenwerking is per deze datum gestaakt. Het museum heeft zich reeds geruime tijd voorbereid op dit afscheid en heeft de processen en werkzaamheden geborgd, deels binnen de eigen organisatie, deels middels kontraktering van adviserende, inspecterende en uitvoerende externe partijen.

Op 20 december 2023 werden, in aanwezigheid van de staatssecretaris OCW, de directeur-generaal Cultuur en Media en de directeur-generaal Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk tijdens een feestelijk tekenmoment in het Rijksmuseum de nieuwe huurovereenkomsten getekend, die per 1 januari 2024 ten gevolge van het vernieuwd huisvestingsstelsel van kracht zullen zijn.

Aan de ingang van de nieuwe huurovereenkomsten, oorspronkelijk al voorzien voor 1 januari 2023, ging – onder tijdsdruk – een intensieve periode van overleg vooraf, waarin voorwaarden en toezichtskader met

alle partijen werd besproken. OCW riep hiervoor het advies in van een zgn. denktank, met vertegenwoordigers vanuit de betrokken musea.

NMVW hanteert een actueel meerjarig onderhouds- en investeringsplan (MOIP) met een looptijd van 40 jaar. Dit MOIP vormt de basis voor de korte en middellange planning van het onderhoud en de investeringen voor de panden, installaties en terreinen van Wereldmuseum Leiden.

In 2023 werkten wij, samen met externe adviseurs, aan de actualisering van een langjarig onderhouds- en investeringsplan en de borging ervan in ons vastgoedbeheersysteem, waarbij het verduurzamen van gebouwen en installaties een belangrijke plek vindt.

In dit kader vonden in 2023 ook de NEN-2767 inspecties van gebouwen en installaties plaats.

Het financiële kader van het MOIP past binnen het financiële kader van de beschikbaar gestelde huisvestingssubsidie als vastgelegd in de Erfgoedwet. Met dit alles is aan de voorwaarden voor een verantwoorde invulling van de onderhouds- en beheertaken voldaan.

Risico's

Risicomanagement is een integraal onderdeel van het gevoerde beleid, verdeeld in de onderdelen strategie, operationeel, financieel en wet- en regelgeving.

De directie was en is goed op de hoogte van de belangrijkste risico's en onzekerheden binnen de branche en is van mening dat de interne risicomanagement- en controlesystemen waarmee de organisatie-brede risico's worden beheerst in 2023 adequaat hebben gewerkt.

Operationele en financiële risico's zijn vastgelegd in de managementinformatie en worden periodiek geanalyseerd. De bewaking van de financiële positie en het bijstellen op basis van de financiële risico's vinden eveneens periodiek plaats.

We verstrekken maandelijks financiële realisatierapportages ter analyse en stellen tweemaal per jaar een herijkte jaarresultaatprognose op. Deze prognoses worden tevens besproken met de Audit Commissie van de Raad van Toezicht en met de volledige Raad van Toezicht. Risicomanagement wordt structureel geagendeerd in de overleggen van de bestuurder met de Audit Commissie en de Raad van Toezicht. Medewerkers die zich geconfronteerd zien met (vermoedens van) fraude, misstanden of andere bedrijfs- of persoonlijke risico's kunnen gebruik maken van diverse hulpmiddelen en richtlijnen bij het melden of bespreekbaar maken hiervan. Hiervoor zijn procedures en regelingen met betrekking tot onder andere de toegang tot een (externe) vertrouwenspersoon, melding van klachten bij intimidatie, geweld en discriminatie en het omgaan met vermoedens van een misstand (klokkenluidersregeling) beschikbaar.

Voor nu identificeren wij de volgende mogelijke risico's.

- Imagoschade m.b.t. de beëindiging van de exploitatie op de locatie Berg en Dal;
- Onverwachte uitkomst rechtsgeding m.b.t. Wereldmuseum Berg en Dal;
- Impact van de hoge inflatie in combinatie met de onzekere indexatie van de subsidie;
- Wijziging subsidiebeleid n.a.v. nieuw politiek beleid.

Samenstelling directie

De directie werd in 2023 gevoerd door drs. M.J. (Marieke) Van Bommel, algemeen directeur en prof. dr. W.A.H. (Wayne) Modest, inhoudelijk directeur. Zij zijn benoemd voor onbepaalde tijd en vormen gezamenlijk het statutair bestuur/directie.

Verslag Raad van Toezicht

Tot 1 april 2023 was de Raad van Toezicht van het Nationaal Museum van Wereldculturen als volgt samengesteld:

De heer K.M. Becking, voorzitter
Mevrouw P.E. de Weichs de Wenne
Mevrouw L.A.M. van der Linden
Mevrouw H.A. Saam
Mevrouw. E.R. Kambel
De heer L.A.A. Pieters
De heer H.J.H. Van Meegen

Per 1 april 2023 was de Raad van Toezicht van het Nationaal Museum van Wereldculturen als volgt samengesteld:

De heer K.M. Becking, voorzitter
Mevrouw A. Bolle (per 27 juni 2023)
Mevrouw L.A.M. van der Linden
Mevrouw H.A. Saam
Mevrouw. E.R. Kambel
De heer L.A.A. Pieters
De heer H.J.H. Van Meegen

In het kader van de verregaande samenwerking met het Wereldmuseum werd met ingang van 1 mei 2017 een nieuwe Raad van Toezicht gevormd. Beiden stichtingen kennen dezelfde samenstelling van de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht bestaat uit zeven leden in de verhouding vijf 'NMVW' en twee 'Rotterdam'. Het College van B&W van Rotterdam benoemt de leden met een Rotterdamse achtergrond in de Raad van Toezicht van het Wereldmuseum. De overige leden worden niet ter goedkeuring aan het College voorgelegd.

In 2023 nam de Raad van Toezicht afscheid van mevr. Weichs de Wenne, die na twee voltooide termijnen aftraden binnen de Raad van Toezicht. Zij werd opgevolgd door mevr. Bolle. De Raad is heel verheugd met haar komst en de competenties waarmee de Raad daarmee wordt verrijkt. De Raad van Toezicht waarborgt aldus deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid. ([GCC principe 8](#)).

In 2023 vergaderde de Raad van Toezicht regulier op 27 maart, 26 juni, 2 november en 14 december. Op de agenda stonden naast financiële zaken ook de ambities voor een collectiecentrum, de voortgang van de nieuwe Merkstrategie voor de musea en het welzijn van de organisatie en het personeel. Extra aandacht ging uit naar de ontwikkelingen in het Afrikamuseum, waarbij het welzijn van medewerkers voorop stond. De rapportage van de directie aan de RvT kreeg een andere vorm waarbij de strategische agenda leidend was. Hierdoor konden er meer inhoudelijke gesprekken gevoerd worden. Een belangrijk thema's in de gesprekken waren de veranderende museale koers, met meer nadruk op hedendaagse kunst en diversiteit. De verschillende commissies binnen de Raad van Toezicht (Auditcommissie, Remuneratie Commissie en Commissie Museale Zaken) kwamen verschillende malen bijeen met de Directie en MT-leden. De Raad had via diens contactpersoon bovendien regelmatig contact met de Ondernemingsraad.

De Raad stelt vast dat ieders onafhankelijke expertises binnen de Raad goed tot hun recht komen in het toezicht. Niet alleen binnen de verschillende (bovengenoemde) commissies van de Raad van Toezicht maar ook als klankbord voor uiteenlopende kwesties en in hun contact met de Ondernemingsraad voelt de Raad zich betrokken bij de organisatie en de werknemers. Toezichhouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar. Op verzoek van de OR vond er een gezamenlijk gesprek plaats tussen een afvaardiging van de RvT, Directie en OR over de adviesaanvraag voor de sluiting van het Afrikamuseum. Deze extra betrokkenheid werd door alle partijen als waardevol ervaren. ([GCC principe 4](#)).

Eind 2023 heeft de Raad een zelfevaluatie uitgevoerd, gericht op het eigen functioneren, teneinde eraan bij te dragen dat het zijn toezichhoudende, adviserende en werkgeversrol op professionele en onafhankelijke wijze uitvoert. ([GCC principe 7](#)). De individuele leden reflecteerden in de schriftelijke zelfevaluatie op uiteenlopende thema's zoals het functioneren van de Raad, de onderlinge samenwerking en de verhouding met het Bestuur. De observaties en bevindingen die volgden op deze evaluatie werden in het laatste overleg van 2023 worden besproken.

Zo werd er onder andere gesproken over het inwerkprogramma van nieuwe Raad van Toezicht leden, het contact met de directie, de aanwezigheid en betrokkenheid van de Raad bij formele en informele

evenementen, de (frequentie van de) informatievoorziening en het waarborgen van voldoende inhoudelijke componenten tijdens de Raad van Toezicht vergaderingen.

De Raad van Toezicht kijkt met tevredenheid terug op 2023 ondanks dat het een moeilijk jaar was voor het museum door de sluiting van het Afrikamuseum. De RvT ziet dat de directie in het proces veel oog had voor het welzijn van de medewerkers wat resulteerde in een ruimhartig Sociaal Plan. De Raad uit in dit verband bewondering voor de zorgvuldige bewaking van de balans tussen enerzijds de aandacht voor de onrust omtrent de sluiting van het ene museum en de reguliere werkzaamheden in de andere musea waar ook dit jaar voor het publiek een rijke programmering (fysiek en digitaal) is gepresenteerd. De Raad zal met belangstelling de ontwikkelingen van een nieuwe functie van het Wereldmuseum in het oosten van het land volgen.

De ingezette reorganisatie lijkt inmiddels voldoende ingebed door de directie. De Raad van Toezicht stelt daarbij vast dat de organisatie haar maatschappelijke doelstelling realiseert door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren, ([GCC principe 1](#)). Bijzonder was de eerste restitutie van objecten naar Indonesië binnen het nieuwe beleidskader van OCW en de (maatschappelijke) aandacht en waardering die hier op volgden. NMVW heeft hiermee een grote stap gezet in het uitdragen van de missie en het verwezenlijken van haar doelen.

Met belangstelling keek de Raad van Toezicht naar de realisatie van de nieuwe merkstrategie welke een nieuwe stap was in het uitrollen van de missie van de musea. De Raad werd geïnformeerd over de plannen voor de herinrichting van Wereldmuseum Leiden.

De Raad spreekt waardering uit voor het bestuur en alle medewerkers die de organisatie vormen voor de inzet in het afgelopen jaar.

De Raad van Toezicht is op de hoogte van het financiële resultaat en de wijze waarop het museum er ook dit jaar weer in is geslaagd om de exploitatie en de financiële omstandigheden aan te passen aan de actualiteit. De Raad stelt vast dat het bestuur in 2023 zorgvuldig en verantwoord om is gegaan met de mensen en de middelen van de organisatie. ([GCC principe 6](#)) De Raad waardeert de manier waarop het museum de Audit Commissie en de Raad structureel informeert te aanzien van financiële vraagstukken en besluiten en keurde bij de vergadering van 14 december dan ook met vertrouwen de begroting 2024 goed.

Ook in 2023 heeft een daartoe ingestelde commissie van de Raad van Toezicht het functioneren van de bestuurders in hun aanwezigheid besproken. Daarbij is aan de orde gekomen dat het bestuur diens verantwoordelijkheid voor de algemeen dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie naar tevredenheid van de Raad van Toezicht heeft ingevuld ([GCC principe 5](#)).

De Raad van Toezicht en Directie onderschrijven de aanbevelingen van de Code Cultural Governance c.q. de principes van de Governance Code Cultuur alsmede de Code Culturele Diversiteit. Deze codes worden integraal toegepast. ([GCC principe 2](#))

De bezoldiging van de Directie van het Nationaal Museum van Wereldculturen valt binnen de WNT-norm. In de jaarrekening is de bezoldiging van de directie van het museum vermeld. De leden en de voorzitter van de Raad van Toezicht voeren hun functie onbezoldigd uit. In 2023 zijn bestuur en toezichhouders in het kader van een onafhankelijke en integere rolvulling alert geweest op belangenverstrengeling ([GCC principe 3](#)). In de navolgende overzichten worden de nevenactiviteiten van de Directie en de leden van de Raad van Toezicht en het rooster van aftreden weergegeven.

Prof. dr. K.M. Becking, voorzitter

Overzicht maatschappelijke- en nevenactiviteiten van leden Raad van Toezicht en Directie van stichting NMVW

Dhr. Prof. dr. K. Becking Voorzitter RvT WMR	o Rector Magnificus en Voorzitter van het College van Bestuur van Nyenrode Business Universiteit o Lid Raad van Toezicht Perscentrum Nieuwpoort o Voorzitter Raad van Toezicht Wereldmuseum Rotterdam
Mevr. A. Bolle Lid R RvT WM (vanaf 27 juni 2023)	o Directeur-bestuurder Kunstgebouw o Lid Raad van Toezicht Stadstheater en kunstencentrum De Kom o Lid Raad van Toezicht De Dependance o Bestuurslid International Conducting Competition Rotterdam (ICCR) o Lid Raad van Toezicht Wereldmuseum Rotterdam
Mevr. P.E. de Weichs de Wenne Lid R RvT WMR (tot 1 april 2023)	o Zelfstandig interimmanager, adviseur en vertrouwenspersoon o Extern vertrouwenspersoon IDFA o Bestuurslid Stichting Landgoed Geijsteren o Lid Raad van Toezicht Wereldmuseum Rotterdam
Mevr. drs. L.A.M. van der Linden Lid R RvT WMR	o Workshopleider Reinwardt Academie o Voorzitter Vfonds Houd je erfgoed levend o Bestuurslid Nationaal Comité 4 en 5 mei o Lid Raad van Toezicht Wereldmuseum Rotterdam
Mevr. drs. H.A. Saam Lid RvT WMR	o Directeur-bestuurder Stichting Museum het Valkhof – Kam, Nijmegen o Lid Raad van Toezicht Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid o Lid Raad van Toezicht Wereldmuseum Rotterdam
Mevr. mr. dr. E.R. Kambel Lid RvT WMR	o Directeur-bestuurder Rutu Foundation o lid Adviesraad Heritage Language Education Network o Jurylid Jenny Smelik-Ibby prijs voor kinder- en jeugdliteratuur o Lid Raad van Toezicht Wereldmuseum Rotterdam
Dhr. L.A.A. Pieters Lid RvT WMR	o Global Consumer Industry Leader Deloitte o Lid Foundation Board Workplace Pride o Lid Raad van Toezicht Wereldmuseum Rotterdam
Dhr. mr. H.J.H. van Meegen Lid RvT WMR Vice-voorzitter RvT	o Voorzitter Bestuur Rechtbank Amsterdam o Raadsheer-plaatsvervanger bij Gerechtshof Den Haag o Voorzitter Stichting Vrienden van de Domkerk o Vice-voorzitter Raad van Toezicht Centraal Museum Utrecht o Extern vertrouwenspersoon Museum Catharijneconvent o Lid Raad van Toezicht Wereldmuseum Rotterdam
Mevr. drs. M.J. van Bommel (Algemeen Directeur)	o Algemeen Directeur Nationaal Museum van Wereldculturen o Algemeen Directeur Wereldmuseum Rotterdam o Bestuurder Wereldbusiness B.V. o Lid Klankbordgroep Maritiem Museum Rotterdam
Dhr. Prof. dr. W.A.H. Modest (Inhoudelijk Directeur)	o Inhoudelijk Directeur Nationaal Museum van Wereldculturen o Inhoudelijk Directeur Wereldmuseum Rotterdam o Lid Adviescommissie General Public, National Museum of Ireland o Lid Adviesraad Memory Studies Association o Lid Raad van Toezicht Rietveld Academie o Lid Raad van Bestuur Stichting Deutsches Zentrum Kulturgutverluste o Lid Redactieraad Small Axe, Journal of Caribbean Criticism o Lid Ethische Commissie Nederlandse Museumvereniging o Redacteur Routledge Studies in Culture and Development

Raad van Toezicht Rooster van Aftreden

	Geboortedatum	Commissie	Aantreden	Aftreden
Dhr. Prof. dr. K.M. Becking	03-11-1969	Remuneratie Commissie	25-03-2020	01-04-2028
Mevr. A. Bolle	30-07-1975	Commissie R'dam; Audit Commissie	27-06-2023	27-06-2027 (Herbenoembaar)
Mevr. drs. L.A.M. van der Linden	19-01-1957	Commissie Museale Zaken; Commissie R'dam	05-09-2017	01-09-2025
Mevr. drs. H.A. Saam	21-06-1960	Commissie Museale Zaken	01-04-2019	01-04-2027
Mevr. mr. E.R. Kambel	04-11-1969	Commissie Rotterdam; Remuneratie Commissie	01-04-2021	01-04-2025 (herbenoembaar)
Dhr. L.A.A. Pieters	08-06-1968	Audit Commissie; Commissie Rotterdam	01-04-2022	01-04-2026 (herbenoembaar)
Dhr. mr. H.J.H. Van Meegen	03-03-1966	Remuneratie Commissie; Contact OR	01-04-2022	01-04-2026 (herbenoembaar)

Activiteiten en bereik specifiek ten behoeve verantwoording Amsterdams Fonds voor de Kunst

		HUIDIG		ACTIVITEITEN		VORIG	
		BOEKJAAR		PLAN		BOEKJAAR	
	Producterende activiteiten	Aantal Activiteiten	Aantal Bezoeken	Aantal Activiteiten	Aantal Bezoeken	Aantal Activiteiten	Aantal Bezoeken
	Eigen producties	1		2		1	
	Co producties	0		0		0	
	Internationale (co) producties	0		0		0	
	Totaal nieuwe producties	1		2		1	
	Binnenlandse reprises	0		0		0	
	Internationale reprises	0		0		0	
	Totaal reprises	0		0		0	
	Presentaties van producties en reprises	Aantal Presentaties	Aantal Bezoeken	Aantal Presentaties	Aantal Bezoeken	Aantal Presentaties	Aantal Bezoeken
	Presentaties in Amsterdam	1	22.332	2	20.000	1	20.742
	Presentaties in de rest van Nederland	0	0			0	0
	Presentaties in het buitenland						
	Buurtgerichte activiteiten						
	Totaal presentaties	1	22.332	1	20.000	1	20.742
	Totaal Amsterdam	1	22.332	1	20.000	1	20.742
	Digitale activiteiten	0	0			0	0
	Talentontwikkeling	Activiteiten	Deelnemers	Activiteiten	Deelnemers	Activiteiten	Deelnemers
	Kortdurend (<6 maanden)	0	0	0	0	2	2
	Langdurend (>6 maanden)	0	0	5	20	0	0
	Totaal Amsterdam	0	0	5	20	2	2
	Cultuureducatie	Aantal Lessen	Aantal Deelnemers	Aantal Lessen	Aantal Deelnemers	Aantal Lessen	Aantal Deelnemers
	Schoolgebonden activiteiten binnen Amsterdam						
	PO	195	5.396	100	600	163	5.505
	VMBO	0	0	20	100	0	0
	VO	25	705	30	600	11	369
	S(V)O	53	985	30	200	26	449

		HUIDIG		ACTIVITEITEN		VORIG	
		BOEKJAAR		PLAN		BOEKJAAR	
	Cultuureducatie	Aantal Lessen	Aantal Deelnemers	Aantal Lessen	Aantal Deelnemers	Aantal Lessen	Aantal deelnemers
Schoolgebonden activiteiten buiten Amsterdam							
	PO	0	0	0	0	0	0
	VMBO	0	0	0	0	0	0
	VO	0	0	0	0	0	0
	S(V)O	0	0	0	0	0	0
Niet-schoolgebonden activiteiten binnen Amsterdam							
	0-4 jaar	0	0	0	0	0	0
	4-12 jaar	1.514	7.670	175	2.500	1.768	6.836
	12-18 jaar	1.514	7.576	200	10.000	1.776	7.583
	> 18 jaar	0	0	0	0	0	0
Niet-schoolgebonden activiteiten buiten Amsterdam							
	0-4 jaar	0	0	0	0	0	0
	4-12 jaar	0	0	0	0	0	0
	12-18 jaar	0	0	0	0	0	0
	> 18 jaar	0	0	0	0	0	0
	Totaal Amsterdam	3.301	22.332	555	14.000	3.744	20.742
	Totaal buiten Amsterdam	0	0	0	0	0	0
	Digitale activiteiten	0	0	0	0	0	0
Aantal bereikte scholen met schoolgebonden activiteiten binnen Amsterdam							
	PO	0	84	0	57	0	49
	VMBO	0	18	0	11	0	9
	VO	0	3	0	17	0	7
	S(V)O	0	1	0	17	0	16

JAARREKENING 2023

Balans per 31 december 2023 na resultaatbestemming

		31-12-2023	31-12-2022
		€	€
ACTIVA			
I	Materiële vaste activa	4.682.905	5.611.696
	Totale Vaste Activa	4.682.905	5.611.696
II	Vorraden	224.979	261.913
III	Vorderingen	3.756.457	3.082.293
IV	Effecten	949.151	863.081
V	Liquide middelen	15.785.801	15.654.293
	Totale Vlottende Activa	20.716.388	19.861.580
TOTALE ACTIVA		25.399.293	25.473.276
PASSIVA			
VI	Algemene reserve	2.404.804	4.014.436
VII	Bestemingsreserves	1.098.516	1.233.678
VIII	Overige bestemmingsfondsen	3.927.739	4.869.760
	Totale Eigen vermogen	7.431.059	10.117.874
IX	Aankoopfonds Collectie	0	22.253
	Aankoopfonds	0	22.253
X	Voorziening groot onderhoud	7.265.055	7.066.462
XI	Overige voorzieningen	389.991	105.625
	Totale Voorzieningen	7.655.046	7.172.087
XII	Langlopende schulden	6.159.766	4.497.674
	Totale Langlopende schulden	6.159.766	4.497.674
XIII	Crediteuren	2.012.832	835.348
XIV	Belasting en premies sociale verzekering	573.955	481.600
XV	Overige schulden en overlopende passiva	1.566.635	2.346.440
	Totale Kortlopende schulden	4.153.422	3.663.388
TOTALE PASSIVA		25.399.293	25.473.276
	Solvabiliteit	0,29	0,40
	Liquiditeit	4,99	5,42

Categoriale exploitatierekening	2023	Begroting	2022
	€	€	€
BATEN			
Eigen inkomsten			
1 Publieksinkomsten binnenland	3.190.619	3.358.400	3.020.001
2 <i>Kaartverkoop</i>	2.000.934	2.332.500	1.986.226
3 <i>Overige publieksinkomsten</i>	1.189.685	1.025.900	1.033.775
4 Totaal publieksinkomsten	3.190.619	3.358.400	3.020.001
5 <i>Overige directe inkomsten</i>	45.131	6.500	34.183
6 Totaal overige directe inkomsten (4+5)	3.235.750	3.364.900	3.054.184
7 Indirecte inkomsten	1.100.198	945.500	899.883
8 <i>Private middelen - particulieren</i>	134.510	46.396	38.359
9 <i>Private middelen - bedrijven</i>	117.903	145.000	75.438
10 <i>Private middelen - private fondsen</i>	86.333	236.250	153.882
11 <i>Private middelen - goede doelenloterijen</i>	1.070.732	853.000	846.814
12 Totaal bijdragen uit private middelen (8+9+10+11)	1.409.478	1.280.646	1.114.493
13 Totale eigen inkomsten (6+7+12)	5.745.426	5.591.046	5.068.560
14 Totaal structureel OCW (15+16+17)	19.050.812	20.964.211	18.550.383
15 <i>OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid</i>	12.861.110	12.893.361	12.072.436
16 <i>OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting</i>	2.386.343	4.257.953	2.907.819
17 <i>OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeer</i>	3.803.359	3.812.897	3.570.128
18 Structurele subsidie gemeente	234.494	237.000	219.047
19 Totaal structurele subsidies (14+18)	19.285.306	21.201.211	18.769.430
20 Incidentele publieke subsidies	1.469.071	554.311	1.520.621
21 Totaal subsidies (19+20)	20.754.377	21.755.522	20.290.051
TOTALE BATEN (13+21)	26.499.803	27.346.568	25.358.611
LASTEN			
1 Personeelslasten	12.233.673	11.382.050	10.293.703
2 Huisvestingslasten	7.392.030	10.291.526	7.148.432
3 Afschrijvingen	1.525.790	1.547.727	1.520.917
4 Aankopen	128.330	80.000	159.877
5 Overige lasten	8.173.664	6.448.112	7.204.641
TOTALE LASTEN (1+2+3+4+5)	29.453.487	29.749.415	26.327.570
6 SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	-2.953.684	-2.402.847	-968.959
Saldo rentebaten/-lasten	244.616	0	-55.920
Saldo bijzondere baten/lasten	0	0	0
Mutatie aankoopfonds	22.253	0	66.704
EXPLOITATIERESULTAAT	-2.686.815	-2.402.847	-958.175
RESULTAATBESTEMMING:			
Algemene reserve	-1.609.632	-1.200.000	-369.265
Bestemmingsreserves	-135.162	-140.000	506.915
Bestemmingsfonds OCW	-	-	-644.874
Overige bestemmingsfondsen	-942.021	-1.062.847	-450.951
TOTAAL RESULTAATBESTEMMING	-2.686.815	-2.402.847	-958.175

CATEGORIALE & FUNCTIONELE EXPLOITATIEREKENING 2023

(bedragen x 1.000 Euro)

Functioneel	Totaal	Publieksactiviteiten	Collectiebeheer	Algemeen beheer
BATEN				
Directe inkomsten	3.236	3.191	0	45
<i>Publieksinkomsten totaal</i>	3.191	3.191	0	0
Publieksinkomsten buitenland				
Publieksinkomsten binnenland	3.191	3.191	0	0
<i>Waarvan kaartverkoop</i>	2.001	2.001	0	0
<i>Waarvan overig</i>	1.190	1.190	0	0
<i>Sponsorinkomsten</i>		0	0	0
<i>Overige inkomsten</i>	45	0	0	45
Indirecte inkomsten	1.100	0	0	1.100
<i>Bijdragen uit private middelen</i>	1.410	650	165	595
<i>Waarvan particulieren</i>	134	2	132	0
<i>Waarvan bedrijven</i>	118	118	0	0
<i>Waarvan private fondsen</i>	87	26	33	28
<i>Waarvan goede doelenloterijen</i>	1.071	504	0	567
Totaal eigen inkomsten	5.746	3.841	165	1.740
Subsidies				
Structurele subsidie OCW	19.050	13.850	4.948	252
<i>Waarvan exploitatiebijdrage</i>	12.861	12.861	0	0
<i>Waarvan huisvesting</i>	2.386	989	1.145	252
<i>Waarvan collectiebeheer</i>	3.803	0	3.803	0
Structurele subsidie provincie				
Structurele subsidie gemeente	234	234	0	0
Structurele subsidie ander orgaan				
Overige subsidies/bijdragen	1.469	341	1.128	0
<i>Subsidies uit publieke middelen</i>	1.469	341	1.128	0
Totale Subsidies / Bijdragen	20.753	14.425	6.076	252
TOTALE BATEN	26.499	18.265	6.241	1.992
LASTEN				
Personeelslasten	12.234	6.298	3.012	2.924
Huisvestingslasten	7.392	3.672	2.700	1.020
Afschrijvingen	1.526	92	0	1.434
Aankopen	128	0	128	0
Overige lasten	8.173	4.843	1.931	1.399
TOTALE LASTEN	29.454	14.906	7.771	6.777
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	-2.954	3.361	-1.530	-4.785
Saldo rentebaten/lasten	245	0	0	245
Mutatie aankoopfonds	22	0	22	0
SALDO UIT BEDRIJFSVOERING	-2.687	3.361	-1.508	-4.540
Toerekening algemeen beheer	0	-3.254	-1.286	4.540
Toerekening BIS/Collectie	0	-2.794	2.794	0
EXPLOITATIERESULTAAT	-2.687	-2.687	0	0

Kasstroomoverzicht

	2023	2022
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	-2.953.684	-968.959
Aanpassing voor:		
- afschrijvingen	1.525.790	1.520.917
- mutatie investeringsbijdrage	109.158	-28.892
- mutatie in effecten	-86.070	37.845
- mutatie in voorraden	36.934	29.487
- mutatie in vorderingen	-557.469	-446.456
- mutatie in kortlopende schulden	483.030	121.283
- mutatie in langlopende schulden	1.552.934	991.651
- mutatie voorzieningen	482.959	759.772
	<u>3.547.266</u>	<u>2.985.607</u>
Bruto kasstroom uit bedrijfsoperaties	593.582	2.016.648
Ontvangen interest	127.922	-55.921
	<u>127.922</u>	<u>-55.921</u>
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	127.922	-55.921
Investeringsactiviteiten in:		
- Materieel vaste activa	1 -589.997	-2.227.260
	<u>-589.997</u>	<u>-2.227.260</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-589.997	-2.227.260
Aflossing langlopende schulden	0	0
Opname langlopende schulden	0	0
	<u>0</u>	<u>0</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Mutatie liquide middelen	131.507	-266.533
Liquide middelen eind boekjaar	15.785.801	15.654.293
Liquide middelen begin boekjaar	15.654.294	15.920.826
Mutatie	131.507	-266.533
Ad 1. (Des)Investerings volgens materiële vaste activa overzicht	597.000	2.228.342
Nog te betalen investeringen	7.003	1.082
Op te nemen onder investeringskasstroom	589.997	2.227.260

Grondslagen voor de financiële verslaggeving

Algemeen

Doelstelling en voornaamste activiteiten

De onderneming, gevestigd te Leiden op de Steenstraat 1, is een stichting met als doel huidige en toekomstige generaties inzicht te geven in de geschiedenis en ontwikkeling van niet- westerse culturen. Een belangrijk element daarin is de aandacht voor de wisselwerking tussen die culturen en de contacten met onze cultuur. Hiermee beoogt het museum bij een breed publiek een blijvend begrip en respect voor andere culturen te bevorderen.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2023, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2023.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het handboek Verantwoording Erfgoedwetsubsidie Instellingen 2021-2024 en met de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT). De richtlijnen in dit handboek sluiten zoveel mogelijk aan op de bepalingen van Titel 9 BW2 en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 640). De in het handboek gestelde eisen beogen enerzijds duidelijkheid te bieden aan de instellingen zelf en anderzijds uniformiteit te bevorderen in de presentatie en aan de te leveren (financiële) gegevens.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld

Verbonden partijen

Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen (hierna: NMVW) en het Wereldmuseum te Rotterdam zijn per 1 mei 2017 een verregaande samenwerking aangegaan welke is vormgegeven door een personele unie op het niveau van de Raad van Toezicht, de directie en het management. Door de wettelijke bepalingen en strikte scheiding van economische eenheid, is geen sprake van een groepsrelatie.

Belastingplicht

De stichting is niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting vanwege de toepassing van artikel 6 Wet Vpb 1969. De organisatie beoordeelt jaarlijks haar positie ten aanzien van de vennootschapsbelasting en heeft hierover contact met de belastingdienst.

Begroting

Uitgangspunt van de begroting 2023 is de bij het Ministerie van OC&W ingediende meerjarenbegroting 2012-2024. De jaarbegroting 2023 is op 9 december 2022 vastgesteld door de Raad van Toezicht van het NMVW.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Collectie

De collectie is niet gewaardeerd op de balans. De collectie is grotendeels eigendom van de Staat der Nederlanden. Een zeer gering deel van de collectie is eigendom van de Stichting Afrika Collecties. Deze stichting heeft de betreffende collectie in bruikleen aan het museum gegeven. Het museum draagt zorg voor het beheer van en onderzoek aan de totale collectie. Aankopen voor de collectie worden direct ten laste van de exploitatie verantwoord.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Activa en passiva worden tegen historische kostprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de stichting zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar alle waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen en niet op basis van voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich zullen voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de staat van baten en lasten opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie.

Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld. Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de handelsgoederen zijn overgedragen aan de koper.

Personele lasten zijn verantwoord in overeenstemming met het normenkader van de Beleidsregels Wet Normering Topinkomens (WNT).

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de handelsgoederen zijn overgedragen aan de koper

Prestatie- en functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderneming.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen:

Onderhoudsvoorziening: de bepaling van de omvang is gebaseerd op veronderstellingen ten aanzien van onderhoudscycli;

Reorganisatievoorziening: de bepaling van de omvang is gebaseerd op een inschatting per persoon.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, en overige schulden. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: overige vorderingen, geldmiddelen, effecten en overige (financiële) verplichtingen. De stichting maakt alleen gebruik gemaakt van primaire financiële instrumenten en niet van afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Voorts heeft de stichting geen handelsportefeuille van financiële instrumenten verworven of zijn deze aangegaan met het doel de instrumenten op korte termijn te verkopen. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Na de eerste opname worden financiële instrumenten gewaardeerd op de hierna beschreven manier bij vorderingen en schulden.

Verstreckte leningen en overige vorderingen

Verstreckte leningen en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindering-verliezen.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Materiële vaste activa

De bedrijfsgebouwen en -terreinen, machines en installaties, andere vaste bedrijfsmiddelen en materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op bedrijfsterreinen en op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering, alsmede vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

Materiële vaste activa worden in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen met betrekking tot dat actief zullen toekomen aan de stichting en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De navolgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

Bedrijfsgebouwen	Verbouwing/ Tuin en Park	: 6,67%-20%
Machines en Installaties	Bedrijfsinstallaties	: 10%
Andere vaste bedrijfsmiddelen	Inventaris en inrichting	: 6,67%-33,33%
Andere vaste bedrijfsmiddelen	Andere vaste bedrijfsmiddelen	: 6,67%-33,33%

De collecties en verzamelingen worden niet gewaardeerd aangezien deze geen eigendom zijn van de stichting.

Vorraad

Vorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde. De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden maximaal zullen opbrengen, onder aftrek van nog te maken kosten.

Onderhanden activiteiten

Onder onderhanden activiteiten zijn de kosten van tentoonstellingen verantwoord die nog niet afgesloten zijn. Bij een verwacht negatief resultaat wordt, op het moment dat dit bekend is, een voorziening getroffen. Het bedrag van de voorziening wordt in mindering gebracht op het onderhanden werk.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

Effecten

De effecten worden gewaardeerd tegen beurswaarde ultimo boekjaar.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

EIGEN VERMOGEN

Bestemmingsreserves

De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door de directie bepaald, en betreft geen verplichting, het bestuur kan deze beperking zelf opheffen.

Bestemmingsfondsen

Bestemmingsfondsen betreffen middelen die zijn verkregen met een door derden aangegeven specifieke bestemming.

VOORZIENINGEN

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer er sprake is van

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening groot onderhoud is gevormd voor verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan de panden, installaties e.d. in Leiden en 's-Gravezande, op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud. De uitgaven van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de onderhoudsvoorziening voor zover deze is gevormd voor de beoogde kosten. Indien de kosten van groot onderhoud uitgaan boven de boekwaarde van de voor het desbetreffende actief aangehouden voorziening, worden de (meer)kosten verwerkt ten laste van de exploitatierekening.

De dotatie aan de voorziening is gebaseerd op de verwachte kosten en de periodiciteit waarmee onderhoudswerkzaamheden naar verwachting op basis van een meerjarenonderhoudsplan worden uitgevoerd. Onttrekkingen vinden plaats op basis van de werkelijke uitgaven. De voorziening wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorziening reorganisatie

De voorziening reorganisatie betreft een voorziening in verband met de sluiting van het Wereldmuseum Berg en Dal.

Voorziening jubilea uitkering

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkansen en leeftijden.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is gevormd voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend niet of niet geheel in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

LANGLOPENDE SCHULDEN

Investeringsbijdragen

Ontvangen investeringsbijdragen ten behoeve van materiële vaste activa worden verantwoord onder de langlopende schulden onder de post investeringsbijdragen. Deze bijdragen vallen vrij ten gunste van de exploitatierekening overeenkomst de afschrijving op de met deze subsidies en bijdragen verkregen materiële vast activa.

Langlopende schulden

Schulden met een resterende looptijd van meer dan één jaar worden aangeduid als langlopend. De aflossingsverplichtingen voor het komende jaar wordt onder de kortlopende schulden opgenomen. Na de eerste waardering tegen reële waarde worden schulden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATSBEPALING

Opbrengstverantwoording

Subsidies en overige bijdragen

Projectsubsidies- en bijdragen worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de groep zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. De exploitatiesubsidie OCW ter compensatie van door de stichting gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de exploitatierekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Voor de beloningen met opbouw van rechten, sabbatical leave, winstdelingen en bonussen worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslag-vergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen.

De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Pensioenen

De pensioenen zijn ondergebracht bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Voor een op balansdatum bestaand overschot bij het pensioenfonds wordt een vordering opgenomen als de onderneming de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de onderneming zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De door het fonds verzorgde pensioenregeling is een toegezegde pensioenregeling. De Stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het fonds, anders dan het voldoen van hogere toekomstige premies. De dekkingsgraad van het fonds bedraagt per 31 december 2023 106,3%.

Leasing

De onderneming kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Als de stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Vergoedingen die worden ontvangen als stimulering voor het afsluiten van een overeenkomst worden verwerkt als een vermindering van de leasekosten over de leaseperiode. Leasebetalingen en vergoedingen inzake operationele leases worden lineair over de leaseperiode ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht, tenzij een andere toerekeningsystematiek meer representatief is voor het patroon van de met het leaseobject te verkrijgen voordelen.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Overige baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Toelichting op de balans per 31 december 2023

(in euro's)

VASTE ACTIVA

I Materiële vaste activa

	Verbouwing/ Tuin en Park	Bedrijfs- installaties	Inventaris en inrichting	Andere vaste bedrijfs- middelen	Totaal
Stand per 1 januari					
Aanschaffingswaarde	8.869.963	1.122.668	8.586.352	7.375.379	25.954.362
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-6.758.337</u>	<u>-1.119.192</u>	<u>-7.877.722</u>	<u>-4.587.416</u>	<u>-20.342.667</u>
Boekwaarde per 1 januari	<u>2.111.626</u>	<u>3.476</u>	<u>708.630</u>	<u>2.787.963</u>	<u>5.611.695</u>
Mutaties					
Investeringen	32.728	-	288.750	275.522	597.000
Afschrijvingen	-592.648	-1.485	-153.455	-778.202	-1.525.790
Desinvesteringen	-	-	-	-126.629	-126.629
Afschrijving desinvesteringen	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>126.629</u>	<u>126.629</u>
	<u>-559.920</u>	<u>-1.485</u>	<u>135.295</u>	<u>-502.680</u>	<u>-928.790</u>
Stand per 31 december					
Aanschaffingswaarde	8.902.691	1.122.668	8.875.102	7.524.272	26.424.733
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-7.350.985</u>	<u>-1.120.677</u>	<u>-8.031.177</u>	<u>-5.238.989</u>	<u>-21.741.828</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>1.551.706</u>	<u>1.991</u>	<u>843.925</u>	<u>2.285.283</u>	<u>4.682.905</u>

De desinvesteringen hebben betrekking op (bijna) geheel afgeschreven activa waarvan na inspectie is gebleken dat het actief niet meer aanwezig is.

De verzekerde waarde bedraagt € 9.744.934.

VLOTTENDE ACTIVA	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
II Voorraden		
Overige voorraden		
Museumkaarten	71.994	33.224
Winkel en horeca	<u>152.985</u>	<u>228.689</u>
	<u>224.979</u>	<u>261.913</u>

III Vorderingen	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
<u>Debiteuren</u>		
Te ontvangen per 31 december	<u>431.328</u>	<u>118.846</u>
	<u>431.328</u>	<u>118.846</u>

In de vorderingen op handelsdebiteuren is een bedrag begrepen van € 0 (2022 € 0) met een resterende looptijd langer dan 1 jaar. In het saldo is een voorziening voor dubieuze debiteuren opgenomen van € 5.000 (2022 € 5.000).

Overige vorderingen en overlopende activa

Voorschotten personeel	2.759	3.305
Museumkaart	127.556	217.351
Te ontvangen rente	116.694	-
Te ontvangen bedragen	604.666	468.104
Te ontvangen bijdrage Vriendenloterij	567.000	500.000
Omzetbelasting	815.898	676.274
Vooruitbetaalde bedragen	<u>1.090.556</u>	<u>1.098.413</u>
	<u>3.325.129</u>	<u>2.963.447</u>
	<u>3.756.457</u>	<u>3.082.293</u>

De vooruitbetaalde bedragen hebben grotendeels betrekking op de huur- en servicekosten voor het Tropenmuseum voor het 1^e kwartaal van het aankomende jaar (2023: € 799.999, 2022: € 798.403).

In de overige vorderingen is begrepen een bedrag van € 0 (2022: € 0) met een resterende looptijd langer dan 1 jaar.

IV Effecten

Effecten	<u>949.151</u>	<u>863.081</u>

De effectenrekening is afkomstig uit de nalatenschap van Fritz Liefkes.

V Liquide middelen

Kasgelden	48.936	31.662
Gelden onderweg	24.646	23.884
Kredietinstellingen	15.712.219	15.598.747
	<u>15.785.801</u>	<u>15.654.293</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

EIGEN VERMOGEN

Algemene reserve

Het resultaat dat resteert na dotatie en onttrekking aan de bestemmingsfondsen en bestemmingsreserves, ofwel het resultaat uit de reguliere exploitatie van het museum, bedraagt € -1.609.632. Dit resultaat wordt onttrokken aan de algemene reserve.

VI Algemene reserve

	2023	2022
Het verloop was als volgt:		
Stand per 1 januari	4.014.436	4.383.701
Resultaatbestemming	<u>-1.609.632</u>	<u>-369.265</u>
Stand per 31 december	<u>2.404.804</u>	<u>4.014.436</u>

VII Bestemmingsreserves

	31-12-2023	Resultaat Bestemming	31-12-2022
Bestemmingsreserve revitalisering buitenmuseum	453.642	-135.162	588.804
Bestemmingsreserve buitengebied Wereldmuseum Leiden	<u>644.874</u>	<u>-</u>	<u>644.874</u>
	<u>1.098.516</u>	<u>-135.162</u>	<u>1.233.678</u>

Bestemmingsreserve revitalisering buitenmuseum

Onderdeel van de subsidieaanvraag voor de periode 2013-2016 van het Wereldmuseum Berg en Dal was de revitalisering van het buitenmuseum. Mede als gevolg van de organisatorische ontwikkelingen in die beleidsperiode, meer specifiek de gerealiseerde fusie, is aan dit plan geen uitvoering gegeven. Deze reserve is derhalve gevormd ter dekking van de uitgaven van dit plan. In verband met de ontwikkelingen rondom het Wereldmuseum Berg en Dal is de invulling van het plan verbreedt. Naast het buitenmuseum zijn nu ook de verbouwing van de entree en de tentoonstellingszalen hierin opgenomen. In 2019 zijn de eerste twee van drie fasen gereedgekomen. In 2021 is de derde fase welke betrekking heeft op het buitenmuseum voltooid.

	2023	2022
Het verloop was als volgt:		
Stand per 1 januari	588.804	726.763
Bestedingen	<u>-135.162</u>	<u>-137.959</u>
Stand per 31 december	<u>453.642</u>	<u>588.804</u>

Bestemmingsreserve buitengebied Museum Volkenkunde

De bestemmingsreserve buitengebied Wereldmuseum Leiden is na afstemming met OCW gevormd uit het bestemmingsfonds huur OCW. Dit bestemmingsfonds was gevormd door het verschil tussen de in rekening gebrachte huur door het rijksvastgoedbedrijf en de ontvangen subsidie voor deze huur over de periode 2014 tot en met 2016.

De gelden zullen worden besteed aan de ontwikkeling van de tuin van het Wereldmuseum Leiden.

VIII Bestemmingsfondsen	31-12-2023	Resultaat Bestemming	31-12-2022
Vervangingsreserve Bedrijfsinstallaties	527.360	-56.469	583.829
Bestemmingsfonds Liefkes	488.423	-127.153	615.576
Bestemmingsfonds masterplan Tropenmuseum	2.626.704	-673.085	3.299.789
Bestemmingsfonds Tholenaar-van Raalte	59.717	-71.221	130.938
Bestemmingsfonds Kan Sioe Yao	140.969	-	140.969
Bestemmingsfonds Rita Bolland	37.625	-	37.625
Bestemmingsfonds AMUU	15.000	-	15.000
Bestemmingsfonds LEF	31.941	-14.093	46.034
	<u>3.927.739</u>	<u>942.021</u>	<u>4.869.760</u>

Bestemmingsfonds Liefkes

Het fonds is gevormd vanuit de nalatenschap van de heer Fritz Liefkens. De gelden zullen besteed worden in overstemming met de gemaakte afspraken met de executeur-testamentair van de nalatenschap.

Het verloop was als volgt:

	2023	2022
Stand per 1 januari	615.576	913.965
Beleggingsresultaat	75.386	-127.665
Bestedingen	-202.539	-170.724
Stand per 31 december	<u>488.423</u>	<u>615.576</u>

Bestemmingsfonds Masterplan

De bijdrage van de Vriendenloterij mag bij voorkeur worden gebruikt voor aankoop, restauratie en presentatie van de collectie. Het museum ontvangt een jaarlijkse uitkering van de Vriendenloterij van € 500.000. De uitkering, is onder aftrek van de bijdragen aan aankopen en gallerijtentoonstellingen tot en met 2022 aangewend of gereserveerd voor bestedingen in het kader van het Masterplan Wereldmuseum Amsterdam. In 2022 is het Masterplan door de oplevering van de tentoonstelling Onze Koloniale Erfenis nagenoeg voltooid. De uitkering van 2023 is geheel aangewend voor de presentatie van de collectie.

Het saldo wat resteert na voltooiing van dit Masterplan zal worden aangewend voor het Masterplan Wereldmuseum Leiden en de realisatie van het WereldLAB.

Het verloop was als volgt:	2023	2022
Stand per 1 januari	3.299.789	3.462.412
Ontvangen uitkeringen	500.000	500.000
Bestedingen	-1.173.085	-662.623
Stand per 31 december	2.626.704	3.299.789

Bestemmingsfonds Tholenaar- van Raalte

Het Tholenaar-van Raalte fonds is een legaat. Het is bedoeld voor aankopen en onderzoek op het gebied van beeldcultuur of fotografie.

Het verloop was als volgt:	2023	2022
Stand per 1 januari	130.938	145.561
Bestedingen	-71.221	-14.623
Stand per 31 december	59.717	130.938

Bestemmingsfonds Kan Sioe Yao

Het Kan Sioe Yao fonds is een fonds op naam. In 2022 werden er uitkeringen ontvangen uit de nalatenschap van de heer Kan Sioe. De doelstelling van het fonds betreft het bijdragen aan het behoud van het nog in Nederland aanwezige erfgoed van Chinees-Indonesische Peranakans.

Het verloop was als volgt:	2023	2022
Stand per 1 januari	140.969	25.969
Ontvangen uitkeringen	-	115.000
Stand per 31 december	140.969	140.969

Bestemmingsfonds Rita Bolland

Het Rita Bolland Fonds is een legaat. Rita Bolland is een oud-conservator textiel van het Wereldmuseum Amsterdam. Het is bedoeld voor aankopen en onderzoek op het gebied van textiel.

Het verloop was als volgt:	2023	2022
Stand per 1 januari	37.625	37.625
Bestedingen	-	-
Stand per 31 december	37.625	37.625

Bestemmingsfonds LEF

Het bestemmingsfonds LEF is gevormd uit de ontvangen gelden van de in 2019 opgeheven Stichting Leids Etnologisch Fonds (LEF). Conform hetgeen is besloten in de opheffingsvergadering zullen de gelden worden besteed overeenkomstig het doel van de opgeheven stichting.

Het verloop was als volgt:	2023	2022
Stand per 1 januari	46.034	56.825
Bestedingen	-14.093	-10.791
Stand per 31 december	31.941	46.034

AANKOOPFONDS

IX Aankoopfonds Collectie

Dit fonds is gevormd uit een schade-uitkering door AON en de opbrengsten van een veiling van voorwerpen. Dit fonds wordt aangewend ter verbetering van de kwaliteit van de collectie.

Het verloop was als volgt:	2023	2022
Stand per 1 januari	22.253	88.957
Bestedingen	-22.253	-66.704
Stand per 31 december	0	22.253

VOORZIENINGEN

X Voorziening groot onderhoud

Per 1 januari 2017 is de stichting zelf verantwoordelijk voor instandhouding van de gebouwen in Leiden en 's-Gravezande. De instandhouding bestaat uit dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen voor delen van de gebouwen en de daarbij behorende installaties. Op basis van het meerjarenonderhoudsplan is een voorziening voor groot onderhoud gevormd.

	2023	2022
Stand per 1 januari	7.066.462	6.320.390
Onttrekking regulier	-149.109	-374.582
Dotatie	347.702	1.120.654
Stand per 31 december	7.265.055	7.066.462

De voorziening kent de navolgende planning in tijd:

< 1 jaar	198.334
Tussen 1 en 5 jaar	4.783.593
> 5 jaar	3.979.690

XI Overige voorzieningen

	2023	2022
Voorziening reorganisatie	300.000	-
Voorziening jubilea uitkeringen	89.991	81.963
Voorziening langdurig zieken	-	23.662
Stand per 31 december	<u>389.991</u>	<u>105.625</u>

Voorziening reorganisatie

	2023	2022
Stand per 1 januari	-	-
Toevoeging	<u>300.000</u>	-
Stand per 31 december	<u>300.000</u>	-

De voorziening reorganisatie heeft betrekking op de reorganisatie van het Wereldmuseum Berg en Dal. De hoogte van de voorziening is bepaald aan de hand van een inschatting per persoon. De hoogte van de voorziening is gebaseerd op de momenteel beste managementinschatting van de werkelijk uit te keren bedragen.

Voorziening jubilea uitkeringen

	2023	2022
Stand per 1 januari	81.963	87.095
Onttrekking	-17.277	-14.752
Toevoeging	<u>25.305</u>	<u>9.620</u>
Stand per 31 december	<u>89.991</u>	<u>81.963</u>

De jubileumvoorziening heeft betrekking op uitkeringen aan medewerkers op basis van de duur van het dienstverband, en is grotendeels langlopend. Circa € 13.650 (2022: circa € 17.886) heeft een looptijd korter dan 1 jaar.

Voorziening langdurig zieken

	2023	2022
Stand per 1 januari	23.662	4.830
Onttrekking regulier	-23.662	-4.830
Toevoeging	<u>-</u>	<u>23.662</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>23.662</u>

De voorziening langdurig zieken is gevormd voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend niet of niet geheel in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

LANGLOPENDE SCHULDEN

XII Langlopende schulden

	2023	2022
Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW	5.459.533	3.860.203
Investeringsubsidie	693.660	584.503
Aankoop collectie	6.573	52.968
Stand per 31 december	<u>6.159.766</u>	<u>4.497.674</u>

Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW

De huisvestingssubsidie OCW is in 2023 als volgt besteed conform onderstaand overzicht. Het saldo op de eindbalans is geheel verantwoord onder de langlopende schulden en zal worden aangewend voor toekomstige investeringen.

Stand 1 januari 2023		€ 3.860.203
Subsidie OCW huisvesting (conform beschikking met kenmerk 129517/37613756)	€ 4.263.744	
Onttrekking wegens investeringen (onder Investeringsubsidie OCW)	€ -278.071	
<u>Onttrekkingen (lasten):</u>		
- Toeslagen aan Rijksvastgoedbedrijf: rente, aflossing, heffingen (o.a. OZB) en opslagen		
Gebruiksvergoeding	€ -812.693	
Servicekosten	€ -	
- Loonkosten eigen organisatie beheer en onderhoud	€ -224.589	
- Verzekeringen	€ -54.110	
- Afschrijving op investeringen (bekostigd uit huisvestingssubsidie OCW)	€ -49.081	
- Kosten dagelijks onderhoud	€ -824.265	
- Dotatie aan voorziening groot onderhoud	€ -347.702	
- Overige huisvestingskosten (eigenaarszaken: advieskosten, inspecties e.d.)	€ -122.984	
Totaal onttrekkingen	€ - 2.713.495	
<u>Toevoegingen (baten):</u>		
- vrijval Investeringsubsidie OCW (bekostigd uit huisvestingssubsidie OCW)	€ 49.081	
- overige baten, toevoeging subsidie met kenmerk	€ -	
Totaal toevoegingen	€ 49.081	
Saldo huisvestingssubsidie (subsidie OCW - onttrekkingen + toevoegingen)		€ 1.599.330
Saldo 31 december 2023		€ 5.459.533

Investeringssubsidie	<u>31-12-2023</u>	<u>Dotatie</u>	<u>Vrijval</u>	<u>31-12-2022</u>
Voor tentoonstelling Feest!	-	-	5.000	5.000
Voor huisvesting OCW	350.743	278.071	49.081	121.753
Voor tuinverlichting OCW	117.250	-	21.000	138.250
Voor masterplan	207.250	-	57.000	264.250
Voor tentoonstelling	18.417	-	36.833	55.250
	<u>693.660</u>	<u>278.071</u>	<u>168.914</u>	<u>584.503</u>

De investeringsbijdragen zijn van diverse subsidieverstrekkingen tot en met 2023 ontvangen bijdragen ter dekking van afschrijvingslasten van investeringen. Het bedrag ad € 584.503 valt over een langere tijd vrij, in onderstaande tabel is de vrijval weergegeven.

Resterende schuld	693.655
< 1 jaar	170.777
Tussen 1 en 5 jaar	392.628
> 5 jaar	54.432

Aankoop collectie

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Stand per 1 januari	52.968	99.364
Aflossing	-46.395	-46.396
Stand per 31 december	<u>6.573</u>	<u>52.968</u>

Resterende schuld	6.573
< 1 jaar	6.573
Tussen 1 en 5 jaar	-
> 5 jaar	-

KORTLOPENDE SCHULDEN**(ten hoogste een jaar)**

	<u>31-12-2023</u>	<u>31-12-2022</u>
XIII Crediteuren	<u>2.012.832</u>	<u>835.348</u>
XiV Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffing	431.780	340.522
Pensioenen	<u>142.175</u>	<u>141.078</u>
	<u>573.955</u>	<u>481.600</u>
XV Overige schulden en overlopende passiva		
Reservering vakantiegeld- en dagen	765.731	647.825
Vooruit ontvangen bedragen	436.041	889.444
Nog te betalen bedragen	<u>364.863</u>	<u>809.171</u>
	<u>1.566.635</u>	<u>2.346.440</u>

Onder de overlopende passiva is begrepen een bedrag van € - (2022: € -) met een resterende looptijd langer dan 1 jaar.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Verplichtingen

Huur

In 2017 is een huurovereenkomst aangegaan voor het museumgebouw te Leiden en de vier loodsen te 's-Gravenzande. De overeenkomst liep tot 31 december 2022. Vanaf die datum loopt de overeenkomst voor onbepaalde duur door. Het Museum kan de Overeenkomst gedurende deze periode opzeggen bij aangetekend schrijven en met inachtneming van een opzegtermijn van 12 maanden.

In het kader van het nieuwe museumstelsel is het museum vanaf 1 januari 2017 verantwoordelijk voor het onderhoud en beheer van deze panden. Het museum nam tot en met 2022 de diensten die voortvloeien uit de hieraan verbonden dienstverleningsovereenkomst af van het Rijksvastgoedbedrijf.

Tevens is er een huurovereenkomst met de Stichting Afrika Collecties, vertegenwoordiger van de Congregatie van de Heilige Geest welke de eigenaar is van de gebouwen die het Wereldmuseum Berg en Dal in gebruik heeft. Deze overeenkomst loopt tot en met 31 december 2024.

Voor het Wereldmuseum Amsterdam is een huurovereenkomst afgesloten met het Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT). Deze overeenkomst loopt tot en met 31 december 2025.

De totale huurprijs inclusief servicekosten voor alle locaties bedraagt € 4.245.000 per jaar (prijpeil 2024). Onderstaand de verdeling per locatie:

- Wereldmuseum Leiden	€ 620.000
- Wereldmuseum Berg en Dal	€ 425.000
- Wereldmuseum Amsterdam	€ 3.200.000

Voor de locatie Leiden wordt dit bedrag gedekt door de subsidie verstrekt door het Ministerie van OCW.

Lease

Ultimo 2023 bestaat er een leaseverplichting van € 29.085 voor de periode 2024 t/m 2025, voor kopieer- en scanapparatuur. Van dit bedrag loopt € 16.620 binnen een jaar af, € 12.465 heeft een looptijd langer dan een jaar en vervalt binnen 5 jaar.

Rechten

Subsidie OCW 2023

Door het Ministerie van OCW is in het kader van de Culturele basisinfrastructuur (BIS) voor het jaar 2024 het volgende subsidiebedrag toegekend:

Subsidiebedrag (175965/37660106) voor Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen
2024 € 12.861.110

De bedragen worden jaarlijks geïndexeerd voor arbeidskostenontwikkeling en prijsontwikkeling.

In het kader van de zorg voor het beheer en van museale cultuurgoederen op grond van de Erfgoedwet voor 2024 een bedrag toegekend van € 8.986.034.

Subsidie Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK)

Door het Amsterdams Fonds voor de Kunst is een subsidie toegekend van € 234.494 per jaar voor de periode 2021-2024 (totaal € 848.740). Deze subsidie is toegekend in het kader van het kunstenplan, meer specifiek ten behoeve van het Wereldmuseum junior.

Toelichting op de categoriale exploitatierekening over 2023

(bedragen in Euro's)

BATEN

Inkomsten	2023	Begroting	2022
<u>Directe inkomsten</u>			
1 Publieksinkomsten binnenland (2+3)	<u>3.190.619</u>	<u>3.358.400</u>	<u>3.020.001</u>
2 Kaartverkoop			
Inkomsten uit entreegelden en (museum) kaarten	<u>2.000.934</u>	<u>2.332.500</u>	<u>1.986.226</u>
	2.000.934	2.332.500	1.986.226
3 Overige publieksinkomsten			
Inkomsten uit horeca-exploitatie	526.261		427.795
Verkoop artikelen	399.364		383.709
Fotowinkel	5.744		7.716
Educatieve activiteiten	<u>258.316</u>		<u>214.555</u>
	1.189.685	1.025.900	1.033.775
4 Totaal publieksinkomsten	<u>3.190.619</u>	<u>3.358.400</u>	<u>3.020.001</u>
5 Overige directe inkomsten			
Consulting	45.131		32.068
Bruiklenen	-		2.115
	<u>45.131</u>	<u>6.500</u>	<u>34.183</u>
6 Totaal directe inkomsten (4+5)	<u>3.235.750</u>	<u>3.364.900</u>	<u>3.054.184</u>
7 <u>Indirecte inkomsten</u>			
Ruimte en faciliteiten	16.167		13.279
Doorberekende personeelskosten Wereldmuseum Rotterdam	700.403		648.224
Doorberekende overige kosten	<u>383.628</u>		<u>238.380</u>
	<u>1.100.198</u>	<u>945.500</u>	<u>899.883</u>

	2023	Begroting	2022
<u>Private middelen</u>			
8 Waarvan particulier			
Schenking van Berkel	6.570		6.570
Schenking Corbeij	18.125		18.125
Schenking Schefold	21.701		21.701
Liefkes erven	85.972		-127.665
Legaat Kan Sioe	-		115.000
Overige	2.142		4.628
	<u>134.510</u>	<u>46.396</u>	<u>38.359</u>
9 Waarvan bedrijven			
Bliss	-		10.000
NIBG	30.615		49.510
DNB	27.397		-
Overige	59.891		15.928
	<u>117.903</u>	<u>145.000</u>	<u>75.438</u>
10 Waarvan private fondsen			
Vereniging Rembrandt	20.000		23.750
PBCF, Terfo Weefsels	8.500		8.500
PBCF, DierenAcademie	-		10.000
Blockbusterfonds, Azteken	-		20.882
Vrijval investeringssubsidies	50.833		66.250
Overige	7.000		24.500
	<u>86.333</u>	<u>236.250</u>	<u>153.882</u>
11 Waarvan goede doelenloterijen			
Vriendenloterij	1.070.732		846.814
	<u>1.070.732</u>	<u>853.000</u>	<u>846.814</u>
12 Totaal bijdragen uit private middelen (8+9+10+11)	<u>1.409.478</u>	<u>1.280.646</u>	<u>1.114.493</u>
13 Totale eigen inkomsten (6+7+12)	<u>5.745.426</u>	<u>5.591.046</u>	<u>5.068.560</u>

Subsidies	2023	Begroting	2022
14 <u>Totaal structureel OCW (15+16+17)</u> De subsidie is als volgt opgebouwd:			
15 Culturele basisinfrastructuur	12.861.110		12.072.436
	<u>12.861.110</u>	<u>12.893.361</u>	<u>12.072.436</u>
16 Erfgoedwet onderdeel huisvesting	4.263.744		3.870.866
Aangewend voor investeringen	-278.071		-
Mutatie te besteden subsidie huisvesting	-1.599.330		-963.047
	<u>2.386.343</u>	<u>4.257.953</u>	<u>2.907.819</u>
17 Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	3.803.359		3.570.128
	<u>3.803.359</u>	<u>3.812.897</u>	<u>3.570.128</u>
Subsidie Ministerie OCW	<u>19.050.812</u>	<u>20.964.211</u>	<u>18.550.383</u>
AFK gemeente Amsterdam inzake WMJ*			
18 Structurele subsidie gemeente	<u>234.494</u>	<u>237.000</u>	<u>219.047</u>
20 <u>Incidentele publieke subsidies</u> Subsidie uit publieke middelen			
EU grant agreement – Taking care	-		109.500
Modriaanfonds Datagestuurd ontdekken	33.000		77.000
AFK Datagestuurd ontdekken	10.500		24.500
OCW Consortium 2022***	679.431		120.569
OCW Consortium 2023****	450.000		-
OCW RAOCCC (COVID-19)**	-		1.022.100
Metamorfoze	125.000		-
Vrijval investeringssubsidies	118.080		117.642
Overige	53.060		49.310
	<u>1.469.071</u>	<u>554.311</u>	<u>1.520.621</u>
21 Totaal subsidies (14+18+20)	<u>20.754.377</u>	<u>21.755.522</u>	<u>20.290.051</u>

*Op 3 augustus 2022 is door AFK (ref. 2022.0201.T. 1) een subsidie verleend in het kader van het Kunstenplan 2021-2024 van € 848.740, waarvan toegekend voor 2023 een bedrag van € 234.494. Deze subsidie heeft betrekking op de activiteiten van het Wereldmuseum Junior (WMJ).

	Begroting	Realisatie 2023
Specificatie besteding		
Werving, selectie museummedewerkers	2.500	-
Vorbereiding trainingen, inhoud en vorm	4.000	-
Trainingskosten	9.000	-
Personele kosten voor trainingsduur	15.000	-
Personele kosten voor uitvoering tentoonstellingsprogramma (7 dagen per week)	145.000	245.675
Vaste staf voor dagelijkse sturing, coaching en begeleiding	45.000	62.610
Expertiseontwikkeling i.s.m. onderwijs	10.000	-
Materiaalkosten	14.500	8.022
Niet gehonoreerd cf. besluit 2022.0201.T.1	-32.815	-
	<u>212.815</u>	<u>316.308</u>

**Op 25 februari 2022 is door OCW (ref. 175965/31247422) op grond van de regeling aanvullende ondersteuning culturele en creatieve sector COVID-19 (RAOCCC) een subsidie verstrekt van € 1.022.100.

De subsidie is bestemd om de inkomstenderving alsmede de directe kosten als gevolg van de coronacrisis op te vangen. De subsidie is in 2022 geheel voor dit doel aangewend. De daling van de publieksinkomsten bedroeg € 1.052.150 ten opzichte van het pré COVID-19 jaar 2019.

***Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen (NMVW) is een samenwerkingsovereenkomst "consortium koloniale collecties" aangegaan met andere musea inzake het in kaart brengen van collecties en mogelijk teruggave aan het land van herkomst. In 2022 en 2023 heeft nagenoeg alleen NMVW nog kosten gemaakt in het kader van de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst.

Op 3 november 2022 is door OCW (ref. 34381038) een subsidie verleend in het kader van het project: Against Opacity - The Dutch Consortium for the return of objects collected within colonial contexts voor een bedrag van € 800.000. De termijn voor het uitvoeren van de activiteiten in het kader van deze subsidie is na wijziging van de verlening per brief van 12 januari 2023 (ref. 35236431) verlengd tot 31 december 2023.

De aanwending van de subsidie kende het navolgende verloop (het saldo betreft de positie vooruit ontvangen subsidie):

	<u>Saldo 01-01</u>	<u>Ontvangst</u>	<u>Besteding</u>	<u>Saldo 31-12</u>
2022	-	800.000	120.569	679.431
2023	679.431	-	679.431	-

****Op 11 september 2023 is door OCW (ref. 40406696) een subsidie verleend in het kader van het project: Activiteiten Consortium Koloniale Collecties 2023-2025 voor een bedrag van € 3.100.000.

De aanwending van de subsidie kende het navolgende verloop (het saldo betreft de positie vooruit ontvangen subsidie):

	<u>Saldo 01-01</u>	<u>Ontvangst</u>	<u>Besteding</u>	<u>Saldo 31-12</u>
2023	-	800.000	450.000	350.000

Een eventueel verschil tussen de gerealiseerde kosten en het ten hoogste verleende bedrag wordt in mindering gebracht bij de vaststelling en zal worden teruggevorderd. De subsidie voor 2023 bedraagt EUR 800.000, voor 2024 bedraagt deze EUR 2.000.000 en voor 2025 bedraagt deze EUR 300.000.

LASTEN	2023	Begroting	2022
1 <u>Salarislasten</u>			
Lonen en salarissen	8.988.499		7.782.722
Sociale lasten	1.511.680		1.305.250
Pensioenlasten	946.820		850.240
Dotatie reorganisatievoorziening	300.000		-
Diverse personeelskosten	486.674		355.491
	<u>12.233.673</u>	<u>11.382.050</u>	<u>10.293.703</u>

In 2023 waren er gemiddeld 166 FTE in dienst (2022: 153)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Nationaal Museum van Wereldculturen van toepassing zijnde regelgeving. Het bezoldigingsmaximum in 2023 voor Nationaal Museum van Wereldculturen is € 223.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband.

Leidinggevende topfunctionarissen*

bedragen x € 1	M.J. van Bommel	W.A.H. Modest
Functiegegevens	Algemeen directeur	Inhoudelijk directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	Ja
Bezoldiging		
Beloningen plus belastbare onkostenvergoedingen	150.746	129.199
Beloningen betaalbaar op termijn	18.040	17.767
Subtotaal	168.786	146.967
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet erugontvangen bedrag	-	-
Totale bezoldiging	168.786	146.967
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2022		
Aanvang en einde functievervulling 2022	1/1 – 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband 2021 (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Bezoldiging 2022		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	136.113	109.808
Beloningen betaalbaar op termijn	16.070	15.024
Subtotaal	152.183	124.832
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
Totale bezoldiging	152.183	124.832

*Ingevolge het samenwerkingsverband met het Wereldmuseum Rotterdam zijn de (salaris)lasten van onder meer de leidinggevende functionarissen voor een bedrag van € 86.000 (2022 € 77.216) inclusief sociale lasten doorbelast.

Toezichthoudende topfunctionarissen

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
De heer. K.M. Becking	Voorzitter Raad van toezicht
Mevrouw E.R. Kambel	Lid Raad van toezicht
Mevrouw A. Bolle	Lid Raad van toezicht vanaf 1 april
De heer H.J.H. van Meegen	Lid Raad van toezicht
Mevrouw P.E. de Weichs de Wenne	Lid Raad van toezicht tot 1 april
Mevrouw L.A.M. van der Linden	Lid Raad van toezicht
De heer L.A.A. Pieters	Lid Raad van toezicht
Mevrouw H.A. Saam	Lid Raad van toezicht

De leden van de Raad van Toezicht van Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen zijn onbezoldigd.

	<u>2023</u>	<u>Begroting</u>	<u>2022</u>
2 <u>Huisvestingslasten</u>			
Huur gebouwen	2.904.346		2.601.332
Gebruiksvergoeding Rijksvastgoedbedrijf	812.693		794.743
Servicekosten*	682.278		616.624
Dotatie voorziening grootonderhoud	347.702		1.120.654
Energiekosten	1.465.427		859.257
Onderhoudskosten*	902.782		863.388
Schoonmaakkosten	241.935		255.222
Overige huisvestingslasten	34.867		37.212
	<u>7.392.030</u>	<u>10.291.526</u>	<u>7.148.432</u>

*De vergelijkende cijfers van 2022 zijn voor de servicekosten en onderhoudskosten voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

3 <u>Afschrijvingen</u>	<u>1.525.790</u>	<u>1.547.727</u>	<u>1.520.917</u>

4 <u>Aankopen</u>	<u>128.330</u>	<u>80.000</u>	<u>159.877</u>

5 Overige lasten

Inhuur derden

Kosten uitzendkrachten	311.810		292.916
Kosten uitbesteed werk	1.501.799		1.382.616
Inhuur derden	<u>1.813.609</u>	<u>0</u>	<u>1.675.531</u>

Kantoorkosten

Kantoorbehoeften	5.586		4.783
Portiekosten	14.737		12.768
Kopieer- en papierkosten	24.967		23.748
Telefoonkosten	42.648		41.310
Automatiseringskosten	881.549		627.761
Overige kosten	28.997		15.861

Kantoorkosten	<u>998.483</u>	<u>0</u>	<u>726.232</u>

Publiciteitskosten

Reclamekosten	1.221.824		552.782
Drukwerk	98.082		29.318
Publiciteitskosten	<u>1.319.906</u>	<u>0</u>	<u>582.100</u>

	2023	Begroting	2022
Inkoopwaarde verkopen winkel en horeca	353.073		297.613
<u>Activiteitenkosten</u>			
Ontwerpkosten	134.467		233.809
Audiovisuele kosten	364.923		462.450
Reis- en verblijfkosten	165.606		217.608
Transportkosten	68.797		176.822
Kosten op en afbouw tentoonstellingen	773.952		942.298
Kosten conserveren en restaureren	122.487		161.428
Diverse aankopen	-		176.987
Fotokosten	82.548		49.801
Kosten digitaliseren	216.984		-
Bruikleenkosten	237.527		31.836
Workshop- en kosten van optredens	292.957		199.683
Overige activiteitenkosten	330.985		212.733
Activiteitenkosten	2.791.233	0	2.865.455
<u>Organisatiekosten</u>			
Accountantskosten	102.310		102.880
Adviseurskosten	271.628		180.198
Kosten RvT	-		5.678
Administratiekosten	38.690		47.114
Assurantiekosten	89.413		94.851
Organisatiekosten	502.041	0	430.721
<u>Algemene kosten</u>			
Aanschaf en onderhoud kleine inventaris	33.651		77.320
Abonnementen en contributies	105.253		198.524
Representatiekosten	29.684		29.197
Congreskosten	10.130		9.964
Donaties en sponsoring	4.046		12.900
Overige algemene kosten	211.572		475.816
Algemene kosten	394.336	0	803.721
Totale overige lasten	8.173.664	6.448.112	7.204.641

*De vergelijkende cijfers van 2022 zijn voor vergelijkingsdoeleinden binnen de overige lasten aangepast.

Toelichting op de functionele en categoriale exploitatierekening over 2023

Het toerekenen van de baten en lasten aan de afdelingen (welke zijn onderverdeeld naar museale functies) is gedaan op basis van verdeelsleutels. Leidend hierbij zijn de voorschriften uit het handboek cultuursubsidies 2022-2024. Uitgangspunt is dat de baten en lasten direct toegerekend worden aan de de publieks-, dan wel de collectiefunctie. Indien dit niet mogelijk is worden de baten en lasten toegerekend aan algemeen beheer.

Baten

De publieksinkomsten worden toegerekend aan de publieksfunctie, evenals de baten uit de winkel- en horecaexploitatie. De overige inkomsten worden toegerekend naar aard van de inkomsten, hierbij geldt dat de baten de lasten volgen.

Subsidie OCW

De subsidie wordt als volgt toegerekend:

- Subsidie collectiebeheer: deze wordt geheel toegerekend aan collectiebeheer;
- Subsidie huisvesting: deze wordt op basis van gebruik vierkante meters doorberekend naar aard van gebruik;
- Subsidie basisinfrastructuur: deze wordt per saldo ingezet om het tekort op de collectiefunctie te dekken. Het overige wordt toegerekend aan de publieksfunctie.

Overige bijdragen/subsidies

Bijdragen worden over het algemeen toegekend met een specifiek doel. Deze bijdragen zijn opgenomen onder de functie waar ook de lasten zijn opgenomen, op welke deze bijdragen betrekking hebben.

Personeelslasten

De medewerkers welke direct toewijsbaar zijn aan de functies zijn hieraan toegerekend. De overige medewerkers (zoals bijvoorbeeld de directie, ICT en P&O) zijn toegerekend aan algemeen beheer.

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten zijn toegerekend op basis van functie van gebouwen en m2.

Afschrijvingslasten

De afschrijvingslasten zijn indien mogelijk toegerekend aan de desbetreffende functie. Grotendeels zijn ze toegerekend aan algemeen beheer.

Aankopen

Aankopen vallen onder de collectiefunctie.

Overige lasten

De overige lasten worden toegerekend middels de systematiek waarbij de lasten de baten volgen. Indien er geen toerekening mogelijk is worden ze toegerekend aan algemeen beheer.

Toerekening saldo algemeen beheer

Voor toerekening van het saldo algemeen beheer volgt de stichting de voorschriften welke zijn overeengekomen tussen het ministerie en de museumvereniging.

Leiden, 25 maart 2024

De Directie:

M. J. van Bommel
Algemeen directeur

W.A.H. Modest
Inhoudelijk directeur

De Raad van Toezicht:

K.M. Becking

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de directie en raad van toezicht van Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen

Verklaring over de in de verantwoording opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen (of hierna 'de stichting') te Leiden (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de verantwoording 2023 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen per 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming het Handboek verantwoording instellingen Erfgoedsubsidie 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de Wet topinkomens (WNT);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2023 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in de subsidiebeschikking en in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2023;
- 2 de categoriale exploitatierekening over 2023; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en het Controleprotocol WNT 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de verantwoording opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de verantwoording andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en raad van toezicht voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de WNT.

De directie is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in de subsidiebeschikking en in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, het Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amstelveen, 25 maart 2024

KPMG Accountants N.V.

E. Breijer RA

Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming

In de statuten zijn geen bepalingen inzake resultaatbestemming opgenomen.